

Jadranka BELEVSKI
Muzej antičkog stakla u Zadru
Poljana Zemaljskog odbora 1
23 000 Zadar
jbelevski@mas-zadar.hr

UDK: UDK: 069(497.5Zadar):002.66(091)
069(497.5Zadar):070(091)

Stručni članak
Professional paper

Primljeno: 10. svibnja 2015.
Received:

U ASERIJU NA KAVU*
PREGLED HEMEROTEKE ASERIJE OD 1997. DO 2012. GODINE IZ
FONDA MUZEJA ANTIČKOG STAKLA U ZADRU

COFFEE IN ASSERIA*
AN OVERVIEW OF THE HEMEROTHEQUE OF ASSERIA FROM 1997 TO 2012
FROM THE HOLDINGS OF THE MUSEUM OF ANCIENT GLASS IN ZADAR

Apstrakt

U radu se donose rezultati obrade hemeroteke nalazišta Asseria, kroz obradu hemeroteke Muzeja antičkog stakla u Zadru od 1997. do 2012. Novinski članci vezani uz Aseriju u ukupnom fondu hemeroteke Muzeja antičkog stakla čine 18%, a obrađeni su prema Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi Zakona o muzejima i inventirani u program za vođenje

Abstract

This work presents results of the analysis of the hemerotheque of the site of Asseria through analysis of the hemerotheque of the Museum of Ancient Glass from 1997 to 2012. Newspaper articles related to Asseria make 18% of the entire collection of hemerotheque of the Museum of Ancient Glass, and they were analyzed in accordance with Ordinance on Contents and Manner of Managing Museum

---

* Naziv prve reportaže o lokalitetu *Asseria* objavljene u Slobodnoj Dalmaciji 1999.

---

* Title of the first report about the site of Asseria published in Slobodna Dalmacija in 1999.

sekundarne muzejske dokumentacije S++. Jedna od prednosti tog programa laka je pretraživost i povezanost sa svim ostalim fondovima i primarne i sekundarne dokumentacije, gdje se ilustrira svrha i potreba za vođenjem hemeroteke. Uz uobičajenu hemerotečnu građu, koja uključuje članke iz tiskovina, prikupljanju se i članci s interneta, kao novi medij u fondu hemeroteke. Digitalizacija podataka obvezna je u obradi i primarne i sekundarne muzejske dokumentacije pa je time poboljšana i zaštita izvornika i olakšano korištenje dokumentacije.

Ključne riječi: Asseria, Muzej antičkog stakla u Zadru, hemeroteka, sekundarna muzejska dokumentacija, S++

Documentation about the Museum Material of the Museum Act and saved in the program for the secondary museum documentation S++. One of the advantages of this program is easy searching and connection with all other collections of primary and secondary documentation which illustrates the need and purpose of a hemerotheque. Alongside articles from the newspapers as usual material for a hemerotheque, there are also articles from the internet as a new medium in hemerotheques. Digitalization of the data is necessary in the treatment of primary and secondary museum documentation which improves protection of the original and facilitates use of documentation.

Keywords: Asseria, Museum of Ancient Glass in Zadar, secondary museum documentation, S++

Muzej i dokumentacija

Muzej antičkog stakla u Zadru prema unutarnjem ustrojstvu podijeljen je u tri ustrojbene jedinice: *Jedinica za arheologiju*, *Jedinica za tehničke poslove* i *Jedinica za opće poslove*.¹ Jedinica za tehničke poslove uključuje restauratorske, dokumentacijske, informatičke i pomoćne stručne poslove. Predmet ovog rada hemerotečna je građa za koju je zadužena dokumentacijska služba. Muzejska dokumentacija dosegla je razinu zaštićenosti kulturnog dobra.² Muzejske ustanove imaju zakonsku obvezu vođenja muzejske dokumentacije koja se propisuje Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi Zakona o muzejima (NN 142/98). Po definiciji "Muzejska je dokumentacija sustavno izrađen, prikupljen, organiziran i pohranjen skup podataka nastao u tijeku procesa stručne obrade, zaštite i prezentacije muzejske građe te se temelji na dogovorenom i utvrđenom broju i kvaliteti podataka o predmetu,

¹ Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Muzeja antičkog stakla u Zadru i usustavljanju radnih mjesta, Zadar, 2012, 4.

² Zakon o muzejima NN 142 / 98, čl. 7.

Museum and documentation

Internal structure of the Museum of Ancient Glass in Zadar comprises three departments: Department of Archaeology, Department of Technical Matters and Department of General Affairs.¹ Department of Technical Matters encompasses restoration, documentation, IT and supporting professional works. This work deals with hemeroteque material which is within the competence of the documentation office. The museum documentation has reached level of protected cultural heritage² and museum institutions have a legal obligation of managing museum documentation which is prescribed in the Ordinance on Contents and Manner of Managing Museum Documentation about the Museum Material of the Museum Act (OG 142/98). "Museum documentation is a set of data which was systematically made, collected, organized and saved, created during the process of professional analysis, protection and presentation of museum material. It is based on arranged

¹ Ordinance on Inner Structure and Functioning of the Museum of Ancient Glass in Zadar and Systematization of Working Positions, Zadar, 2012, 4.

² Museum Act OG 142 / 98, article 7.

skupini predmeta ili cjelokupnom fondu.”³ U praksi muzejsku dokumentaciju izrađuju svi koji su u doticaju s muzejskom građom tako da je muzejska dokumentacija predmet interesa i rada svih stručnih muzejskih djelatnika, a dokumentacijska ju služba objedinjuje u lako pretražive fondove koji su na usluzi prvenstveno kustosima u njihovu radu, ali i svim drugim zainteresiranim stranama. Muzejska građa, a tako i dokumentacija, daje se na uvid, po pisanom zahtjevu, a postupak je reguliran posebnim pravilnikom.⁴ Osnovna podjela muzejske dokumentacije je na primarnu, sekundarnu i tercijarnu dokumentaciju.⁵ Muzejski dokumentarist uključen je u izradu i primarne muzejske dokumentacije, koja uključuje suradnju s kustosima na pravovremenom i cjelovitom upisu muzejske građe u inventarnu knjigu muzejskih predmeta, ali temeljni predmet interesa muzejskog dokumentarista sekundarna je dokumentacija. Sekundarna muzejska dokumentacija obuhvaća popratne i dopunske fondove muzejske djelatnosti,⁶ a tu razlikujemo popratnu dokumentaciju o muzejskom predmetu, ali i dokumentiranje djelatnosti muzeja. Naglasak na složenost sekundarne muzejske dokumentacije dao je istaknuti

and determined number and quality of data about an object, group of objects or entire collection.”³ In practice museum documentation is made by anyone dealing with museum material so that museum documentation represent an object of interest and working material of all museum professionals, and documentation office unites it into easily searchable units which can be used primarily by the curators in their work but also by all other interested parties. Museum material and documentation is borrowed for inspection, on the basis of written demand, and the procedure is regulated by a special ordinance.⁴ Basic division of the museum documentation includes primary, secondary and tertiary documentation.⁵ Museum documentarist participates in creating primary museum documentation which includes cooperation with curators on timely and complete recording of the museum material in the inventory book of the museum objects, but main object of interest of a museum documentarist is secondary documentation. Secondary museum documentation encompasses supporting and additional records of the mu-

³ Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi NN 108/02., čl. 2.

⁴ Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja uvida u muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju NN 115/01.

⁵ Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi NN 108/02., čl. 4.

⁶ Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi NN 108/02., čl. 23.

³ Ordinance on Contents and Manner of Managing Museum Documentation about the Museum Material OG 108/02, article 2.

⁴ Ordinance on conditions and manner of inspecting museum material and museum documentation OG 115/01.

⁵ Ordinance on Contents and Manner of Managing Museum Documentation about the Museum Material OG 108/02, article 4.

muzeolog Z. Z. Stránský još 1970. u radu *Temelji opće muzeologije* naglašavajući, uz dokumentiranje muzejske građe, upravo važnost bilježenja i muzejske djelatnosti,⁷ a tako i I. Maroević u *Uvodu u muzeologiju*, gdje je dokumentiranje djelatnosti muzeja “muzeološko u užem smislu”⁸ i predstavlja bilježenje upravo implementacije muzeja u društvo. Muzejska ustanova ima prvenstveno edukativni karakter te svojim izložbama, predavanjima, radionicama i izdavaštvom ispunjava svoju svrhu i oplemenjuje sredinu u kojoj djeluje. Svi podaci proizašli iz te djelatnosti bilježe se unutar fondova sekundarne dokumentacije,⁹ a jedan je od njih i fond hemeroteka.

Fond Hemeroteka u sekundarnoj muzejskoj dokumentaciji

Hemeroteka (grč. *hēméra* dan, *thēkē* spremište, kovčeg) označuje zbirku novina i časopisa, odnosno vrstu novinske dokumentacije.¹⁰ U Hrvatskoj enciklopediji opisana je kao “zbirka novina i časopisa;

seum activity.⁶ We can distinguish between additional documentation about the museum object and documentation of the museum activity. Complexity of the secondary museum documentation was emphasized by the museologist Z. Z. Stránský back in 1970 in his work *Foundations of General Museology*, emphasizing importance of recording of museum activity alongside documentation of the museum material.⁷ I. Maroević offers similar view in his *Introduction to Museology* in which documentation of the museum activity is “strictly museological”⁸ and represents recording of implementation of a museum into society. Museum institution has primarily educational character where it fulfills its aim through exhibitions, lectures, workshops, publishing. In that way it contributes to cultural improvement of the community in which it functions. All data coming out of this activity are recorded in the collection of secondary documentation,⁹ and hemerotheque is one of these collections.

⁷ Z. Z., STRÁNSKÝ, 1970, 47.

⁸ I. MAROEVIĆ, 1993, 191.

⁹ Kako je Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi NN 108/02. propisano, muzeji su dužni voditi inventarne knjige audiovizualnih fondova, inventarnu knjigu hemeroteke, knjigu evidencije o izložbama, evidenciju o konzervatorsko-restauratorskim postupcima, evidenciju o pedagoškoj djelatnosti, evidenciju o stručnom i znanstvenom radu, evidenciju o izdavačkoj djelatnosti, dokumentaciju o marketingu i odnosima s javnošću te dokumentaciju o osnivanju i povijesti muzeja.

¹⁰ V. ANIĆ – I. GOLDSTEIN, 1999, 525.

⁶ Ordinance on Contents and Manner of Managing Museum Documentation about the Museum Material OG 108/02, article 23.

⁷ Z. Z. STRÁNSKÝ, 1970, 47.

⁸ I. MAROEVIĆ, 1993, 191.

⁹ As stated in the Ordinance on Contents and Manner of Managing Museum Documentation about the Museum Material OG 108/02, museums need to have inventory books of audio-visual collection, inventory book of hemerotheque, book of exhibition record, record of conservation and restoration procedures, record of education activities, record of professional and scientific work, record of publishing activities, documentation on marketing and public relations and documentation on foundation and history of the museum.

zbirka izrezaka iz tekućih novina, časopisa ili koje druge tiskane građe, o određenim, unaprijed utvrđenim temama ili predmetima, obično složena prema abecednom ili kronološkom slijedu natuknica. Koristi se u knjižnicama ili drugim informacijskim ustanovama kao brz izvor informacija i za dopunu podataka, osobito o aktualnim temama i događanjima.”¹¹ “Muzejski predmet nije muzejski predmet ako nije dokumentiran”¹² naglašava G. Zlodi ističući nezaobilaznost stvaranja dokumentacije u postupku obrade. Na isti način možemo povući slikovitu paralelu s muzejskim događanjima i nezaobilaznosti postojanja hemeroteke, odnosno traga muzeja u medijima. U današnje multimedijalno vrijeme informacija vrijedi više nego ikad i krase ju pravovremenost. Dakle izložba kao da se nije ni dogodila, ako nije medijski popraćena. To dakako ne umanjuje vrijednost postojanja kataloga izložbe, koji ostaje kao čvrsti trag i, naravno, muzejske dokumentacije koja se mora pratiti u knjizi evidencije o izložbama.¹³ Vrijednost fonda hemeroteke višestruka je i važno je naglasiti kako je tu riječ o prikupljanju dokumentacije o muzeju i njegovoj djelatnosti na jedan drukčiji način. Građa koja se prikuplja za muzejsku hemeroteku stvara se neovisno i izvan muzeja, odnosno mediji stvaraju paralelnu dokumentaciju o muzeju, dijelom na temelju informacija koje

Hemerotheque collection in the secondary museum documentation

Hemerotheque (Greek *hēméra* day, *thēkē* receptacle, chest) refers to a collection of newspapers and journals, i.e. a kind of newspaper documentation.¹⁰ In the Croatian Encyclopaedia it is described as a “collection of newspapers and journals, clippings from current newspapers, journals or some other published material about certain themes and subjects set in advance, usually arranged in alphabetical or chronological order of entries. It is used in libraries and other information institutions as a quick source of information and for additional information, particularly about current themes and events.”¹¹ “Museum object is not a museum object if it is not documented”¹² states G. Zlodi emphasizing necessity of creating documentation in the process of treating an object. In the same way we can draw a parallel about museum events and necessity of existence of a hemerotheque i.e. trace of museums in the media. In our multimedia time information is valuable more than ever and it needs to be timely. It seems that the exhibition did not even happen if it is not presented in the media. This does not diminish importance of the exhibition catalogue which remains as a solid trace, and museum documentation which needs to be monitored in

¹¹ *Hrvatska enciklopedija* 4, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 515.

¹² G. ZLODI, 2003, 12.

¹³ J. BELEVSKI, 2012, 19-29.

¹⁰ V. ANIĆ – I. GOLDSTEIN, 1999, 525.

¹¹ *Hrvatska enciklopedija* 4, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 515.

¹² G. ZLODI, 2003, 12.

dobivaju izravno od muzejskog marketinga, dijelom od impresija dobivenih od novinara ili od reakcije javnosti, odnosno ciljanih skupina. Tu se stvara jedan krug protoka informacija koje emitira muzej sa svojim radom ili svojom slikom u javnosti. Te podatke o radu muzeja mediji pretvaraju u nove informacije, a one se opet vraćaju u muzej kao nova muzejska dokumentacija.

Prikupljanje hemeroteke ima gotovo i jednu romantičarsku notu jer se preko novinskih članaka stvara kronika osobe, ustanove ili događaja. Često pojedinci skupljaju svoje osobne hemeroteke, koje s vremenom postaju kulturna baština, prepoznata od strane kulturnih ustanova. Takav je i primjer *hemeroteke Huberta Pettana* u Hrvatskom glazbenom zavodu u Zagrebu, osobe koja je prikupila značajan broj članaka o raznim područjima kulturnog života, ne samo osobnih. "Novinski članci iz Pettanove hemeroteke u HGZ-u dokumenti su svoga vremena, ali svjedoče i o osobinama njihova skupljača. Ponajprije, riječ je o veoma upornoj i dosljednoj osobi. Bio je izuzetno sustavan s naglašenim kronološkim pristupom obrađivanja građe."¹⁴ Vrijednost i svrha muzejske hemeroteke jasno je vidljiva na muzejima s bogatijom prošlošću, odnosno sa starijim muzejima. U hemerotečnim arhivima tih muzeja može se pratiti prošlost muzeja iz nekih davnih vremena, i prikupiti neke važne i možda i nepoznate informacije. Ilustrativan je i primjer Muzej grada Zagreba koji je za obilježavanje svoje stogodišnjice izdao

the book of exhibition record.¹³ Importance of the hemerotheque is manifold and it is important to mention that it refers to collecting documents about the museum and its activity in a different way. The material which is collected for the museum hemerotheque is created independently outside the museum, i.e. the media create a parallel documentation about the museum, on the basis of information obtained from the museum marketing, and on the basis of impressions of the journalists or from the reaction of the public, i.e. target audience. Here we have circulation of information emitted by the museum with its work or with its image in the public. These information on the work of the museum are transformed into new information by the media, and then they return to the museum as new museum documentation.

Creation of a hemerotheque has an almost romantic tone as a chronicle of a person, institution or event is made through newspaper articles. Often individuals collect their personal hemerotheques which eventually can become cultural heritage, recognized by cultural institutions. One of such examples is *the hemerotheque of Hubert Pettan* in the Croatian Music Institute in Zagreb, a person who collected a considerable number of not only personal articles but also articles about various fields of cultural life. "Newspaper articles from Pettan's hemerotheque in the Croatian Music Institute are documents of their time but they also speak about the characteristics of their collector, indicating that

---

¹⁴ V. VRBANIĆ, 2013, 331.

---

¹³ J. BELEVSKI, 2012, 19-29.

monografiju “Stoljeće Muzeja grada Zagreba” uz koju je izrađena i opsežna “Kronologija Muzeja grada Zagreba 1907. – 2007.” Pri izradi je korišten vrijedan materijal iz novinskih članaka posebno starijih datuma: “Za razdoblje od 1907. do 1945. najviše je podataka nađeno u dnevnim novinama *Obzoru*, *Jutarnjem listu*, *Narodnim novinama* i *Novostima*...”¹⁵ Osim iznimno korisne fotografije, novinski članci imaju i još jednu vrijednost, a to je praćenje slike muzeja u društvu. Bogata hemeroteka dokaz je integracije muzeja u društvo i njegovog života u zajednici, kojoj služi i opravdava svoje postojanje samo ako služi širokom krugu korisnika, a ne samo stručnjacima. Na tom tragu muzeji organiziraju niz događanja, koji se oglašavaju preko medija sa svrhom da dođu do krajnjih korisnika, ali su i recenzirana u tim istim medijima.

Digitalizacija hemeroteke i nove tehnologije

Kriteriji prikupljanja hemeroteke jasni su iz Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, gdje se navodi da hemeroteka sadrži članke iz novina i časopisa o muzejskom fundusu, izložbama, drugim programskim aktivnostima i povijesti ustanove te stručnom osoblju.¹⁶ Koncept prikupljanja novinskih članaka promijenio se s vremenom i novim tehnologijama. Isprva se hemeroteka

he was a persistent and consistent person. He was extremely systematic with pronounced chronological approach in processing of the material.”¹⁴ Importance and purpose of a museum hemerotheque is evident in museums with rich past i.e. in older museums. In hemerotheque archives of these museums we can follow past of the museum from some forgotten times, and collect some important and perhaps unknown information. Museum of the City of Zagreb offers an illustrative example as it published a monograph *A Century of the Museum of the City of Zagreb* accompanied with a comprehensive *Chronology of the Museum of the City of Zagreb 1907 – 2007*. Valuable material from the newspaper clippings was used in its making, particularly for the earlier period: “Most data for the period from 1907 to 1945 were found in daily press such as *Obzor*, *Jutarnji list*, *Narodne novine* and *Novosti*...”¹⁵ In addition to exceptionally useful information, newspaper articles have another useful feature which is monitoring the image of the museum in the community. Rich hemerotheque is a proof of integration of the museum in the society and its life in the community, to which it serves and justifies its existence only if it is used by a wide circle of users, not only experts. Therefore museums organize various events which are advertised in the media with the aim of reaching final users. These events are also reviewed in these media.

¹⁵ K. STRUKIĆ – D. VOJAK, 2008, 113-115.

¹⁶ Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi NN 108/02., čl. 27.

¹⁴ V. VRBANIĆ, 2013, 331.

¹⁵ K. STRUKIĆ – D. VOJAK, 2008, 113-115.

odnosila na tiskovine, odnosno na prikupljanje novinskih tiskanih članaka, koji su se uglavnom izrezivali i lijepili u *knjige*, a koji su s vremenom dobivali svoje fotokopije i određene podatke koji su u muzeološkoj struci zahtijevani da bi taj fond dobio formu i obujam inventarne knjige. S vremenom je digitalna tehnologija postala standard i u muzejskoj praksi pa je pohrana, čuvanje i obrada hemerotečne građe postala sigurnija za izvornik i donijela kvalitetniji način obrade i manipuliranja podacima. Digitalizacija podataka postala je obveza i, kako naglašava G. Zlodi, dokumentacija i informatizacija postali su sinonimi,¹⁷ a novo digitalno doba donijelo je još jednu novinu u konceptu hemeroteke, a to je internet. Kako su se mediji masovno preselili u virtualni svijet, tako smo dobili još jednu vrstu hemerotečne građe. Danas se uz tiskovine prikupljaju i članci s interneta i to u evidentno većem broju. Razlog tome jednostavnost je i dostupnost podataka na internetu, ali i laka pretraživost. Hemeroteke su postale standard u muzejskoj i knjižničnoj struci pa se već i na mrežnim stranicama tih ustanova može pretraživati izbor novinskih članaka iz fonda hemeroteke.¹⁸ Planiranim redizajnom mrežne stranice Muzeja antičkog stakla i hemeroteka bi se trebala naći na uvidu javnosti kao *online* zbirka, a digitalizacija hemerotečnog

Digitizing of the hemerotheque and new technologies

Criteria of collecting a hemerotheque are clear from the Ordinance on Contents and Manner of Managing Museum Documentation about the Museum Material as it states that the hemerotheque contains articles from the newspapers and journals about the museum collections, exhibitions, other program activities, history of the institution and professional staff.¹⁶ Concept of collecting newspaper articles has changed in time and with new technologies. At first the hemerotheque referred to published materials i.e. to collecting printed newspaper articles which were mostly cut out and pasted into *books*. In time they would get their photocopies and certain information necessary in the museological profession to give volume and form of an inventory book to this material. Gradually digital technology became a standard in the museum practice so that saving, holding and processing hemerotheque material became more secure for the original and brought more quality manner of processing and manipulating with data. Digitizing of the data became obligatory, or as G. Zlodi emphasizes documentation and informatization became synonyms,¹⁷ and new digital era brought the internet as another novelty in the concept of hemerotheque. As media have moved massively into the virtual world, we

¹⁷ G. ZLODI, 2003, 13.

¹⁸ Primjer za to nalazimo na mrežnim stranicama Narodnog muzeja Zadar: <http://nmz.hr/zbirke/dokumentacijske-zbirke/hemeroteka>.

¹⁶ Ordinance on Contents and Manner of Managing Museum Documentation about the Museum Material OG 108/02., article 27.

¹⁷ G. ZLODI, 2003, 13.

fonda i pohranjivanje članaka s interneta u digitalnoj formi, pojednostavljaju proces vezivanja uz mrežnu stranicu.

Novinski članci iz tiskanih medija u pravilu se skeniraju i pohranjuju u digitalnom obliku u bazu podataka, a članci s interneta pohranjuju se u digitalnoj formi i ispisuju. Sve se organizira po kronološkom slijedu unutar aktualne godine i unosi u program za sekundarnu dokumentaciju S++.¹⁹ Tiskani članci čuvaju se u plastičnim fasciklima, u registratorima, uz ispise članaka s interneta gdje im se unutar aktualne godine po kronološkom redoslijedu dodjeljuju inventarne oznake. Svaka godina iznova počinje brojem 1. Modul S++ ustrojen je tako da za svaki novi zapis treba unijeti tri kategorije: *Inventarnu oznaku*, *Godinu* i *Podzbirku*. Kombinacija tih triju parametara mora biti jedinstvena za svaki zapis. Svaki dokumentacijski fond ima u inventarnoj oznaci uz broj i slovnu oznaku, tako da je oznaka za hemeroteku H, a za prvi broj H-1. Brojevi se dodjeljuju novinskim člancima u registratoru, istim se brojem označuju u digitalnom obliku i kao takvi unose se u modul S++.

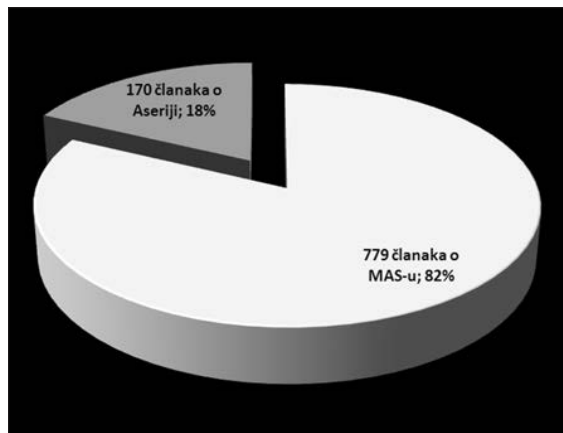
have obtained another kind of hemerotheque material. Articles from the internet are collected alongside printed papers, evidently in larger number since information on the internet is easily available and searchable. Hemerotheques have become a standard in the museum and librarian profession so that web sites of these institutions offer possibility of searching newspaper articles from the hemerotheque collections.¹⁸ After planned redesign of the web site of the Museum of Ancient Glass, hemerotheque should also be offered to the general public as an online collection. Digitizing of the hemerotheque collection and saving articles from the internet in the digital form facilitate process of connecting with the web site.

Newspaper articles from the printed media are usually scanned and saved in digital format in the data base, and articles from the internet are saved in the digital format and printed. Everything is organized in the chronological order within the current year, and entered into the program for secondary documentation S++.¹⁹ Printed articles are kept in plastic folders, registries, together with printed versions of the articles from the internet, where inventory marks are assigned to them within the current year. Each year anew starts with the number 1. For the module S++ every

¹⁹ Modul S++ je rađen u MS Access – u 97 i u potpunosti su usklađena s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi (NN 108/02).

¹⁸ We can find such example on the web site of the National Museum: <http://nmz.hr/zbirke/dokumentacijske-zbirke/hemeroteka>.

¹⁹ Module S++ was made in MS Access 97 and it is in accordance with the Ordinance on Contents and Manner of Managing Museum Documentation about the Museum Material (OG 108/02).

Sl. 1. Fond Hemeroteka Muzeja antičkog stakla u Zadru: ukupno 949 jedinica.

Fig. 1. Collection Hemerotheque of the Museum of Ancient Glass: total of 949 units.

Hemeroteka Aserije unutar fonda hemeroteka Muzeja antičkog stakla u Zadru

Muzej antičkog stakla u Zadru osnovan je 2006., a otvoren za javnost 2009. godine. Usprkos relativno kratkoj povijesti, MAS²⁰ posjeduje fond hemeroteke od 949 jedinica, zaključno s 2012. godinom, dakle u šest godina od osnutka i tri godine od otvorenja. Hemeroteka Muzeja antičkog stakla u Zadru započinje se službeno prikupljati od 2006., kada je Vlada Republike Hrvatske donijela Uredbu o osnutku. Cjelokupan fond hemeroteke MAS-a zaključno s 2012. digitaliziran je, inventariziran i obrađen u modulu S++. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi propisuje

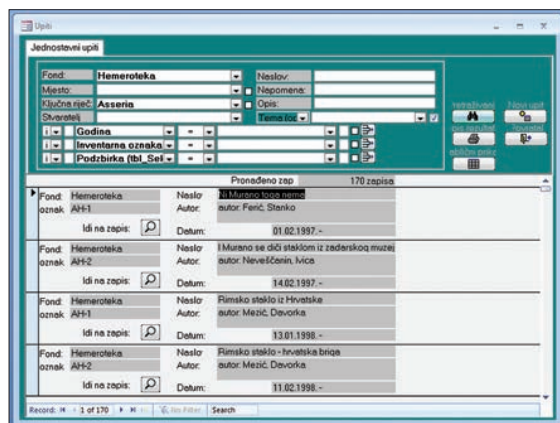
²⁰ MAS je skraćenica za naziv Muzej antičkog stakla u Zadru i kao takva bit će korištena u daljnjem tekstu.

new input requires three categories: Inventory mark, Year and Sub-collection. Combination of these three parameters needs to be unique for every parameter. Each documentation collection has a number and letter sign in its inventory mark so that mark for hemerotheque is H, and for the first number H-1. Numbers are given to newspaper articles in the registry, they are marked with the same number in the digital format and entered into module S++.

Hemerotheque of Asseria in the collection of hemerotheques of the Museum of Ancient Glass in Zadar

The Museum of Ancient Glass in Zadar was founded in 2006, and opened to public in 2009. Despite its relatively short history, the Museum of Ancient Glass (MAS)²⁰ has had a hemerotheque of 949 units, until the end of the 2012, in six years from the foundation and three years from the opening. Hemerotheque of the Museum of Ancient Glass in Zadar started to be formed from 2006 when the Government of the Republic of Croatia brought Statute of Foundation. Entire collection of the hemerotheque of the Museum of Ancient Glass until the year 2012 is digitized, inventoried and processed in the module S++. Ordinance on Contents and Manner of Managing Museum Documentation about the Museum Material prescribes categories of data for a hemerotheque: Data about the institution, Inventory mark, Author, Title of the article, Title of the periodical publication, ISBN, Publisher, Date, Year,

²⁰ MAS is shortcut for Museum of Ancient Glass.

Sl. 2. Modul S++ / pretraživanje s ključnom riječi *Asseria* u fondu hemeroteke: ukupno 170 zapisa.
Fig. 2. Module S++ / search with the keyword *Asseria* in the collection hemerotheque: total of 170 entries.

kategorije podataka za hemeroteku: *Podaci o ustanovi, Inventarna oznaka, Autor, Naslov članka, Naslov periodične publikacije, ISBN, Izdavač, Datum, godište, izdanje i broj stranice, Ilustracija, Napomena, Stalni smještaj, Osoba odgovorna za unos podataka*.²¹ Svi ti obvezni podatci integrirani su u S++ i prema obvezi iz Pravilnika ispisuju se iz te baze podataka. Jedna od velikih prednosti tog programa laka je pretraživost i povezanost sa svim ostalim fondovima sekundarne dokumentacije, gdje se i ilustrira svrha i potreba za kvalitetnim vođenjem hemeroteke.

Unutar tog fonda od 949 jedinica nalazi se i 61 novinski članak koji je po kronologiji raniji od godine osnutka MAS-a.²² To je fond novinskih članaka vezan isključivo uz arheološko nalazište Asseria, Podgrađe kod

Edition and Page number, Illustration, Remark, Permanent location, Person responsible for data entry.²¹ All these necessary data are integrated in S++ and in accordance with obligation from the Ordinance they are written out of that data base. One of great advantages of this program is that it is easy to search and connect it with all other collections of secondary documentation which illustrates purpose and need to manage a hemerotheque thoroughly.

Within these holdings containing 949 units, there is 61 newspaper articles which are earlier than the year of foundation of the Museum of Ancient Glass.²² This is a corpus of newspaper articles related exclusively to the archaeological site of Asseria, Podgrađe near Benkovac.²³ These

²¹ Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi NN 108/02., čl. 28.

²² Osnovni kriterij vođenja hemeroteke kronološki je pa se po tom slijedu i dodjeljuju inventarni brojevi.

²¹ Ordinance on Contents and Manner of Managing Museum Documentation about the Museum Material OG 108/02., article 28.

²² Basic criterion of managing a hemerotheque is chronology so that inventory numbers are assigned accordingly.

²³ Research program of Asseria is financed by the Ministry of Culture of Republic of Croatia. Dr. sc. Ivo Fadić is the manager, present-day director of the Museum of Ancient Glass. Beginning of the excavations in Asseria was related to the Archaeological Museum in Zadar where it was managed by dr. sc. Fadić as a museum consultant of the Archaeological Museum in Zadar. Since dr. sc.

Benkovca.²³ Odvojen je od ostatka kao posebna zbirka, tako da je uz slovnu oznaku H za hemeroteku dodano i A, tako da prvi članak iz 1997. nosi ove podatke: Inventarna oznaka: AH-1, Godina: 1997, Podzbirka: Asseria. To je građa prikupljena i obrađena isključivo kao hemeroteka Aserije. Taj prvi članak pod nazivom *Ni Murano toga nema*²⁴ može ilustrirati koncept skupljanja hemerotečne građe jer donosi najavu održavanja izložbe *Antičko staklo Hrvatske*,²⁵ koja se pripremala u Arheološkom muzeju u Zadru. Asseria se spominje u kontekstu građe porijeklom iz Zadra, Nina i Aserije, odnesene za vrijeme 2. svjetskog rata iz Arheološkog muzeja u Zadru i izložene u *Museo del Vetro* u Muranu te kao jedan od čak 30 lokaliteta s kojih će staklena građa biti izložena na predstojećoj izložbi u Rimu. Premda ovaj članak nije posvećen isključivo Aseriji, on pripada u hemeroteku Aserije,

works were separated from the rest of the hemerotheque as a special collection, so that letter A was added to the letter mark H for the hemerotheque. The first article from 1997 bears Inventory mark: AH-1, Year: 1997, Subcollection: Asseria. This material was collected and processed exclusively as the hemerotheque of Asseria. The first article is called *Not even Murano has it*²⁴ and it can illustrate concept of collecting hemerotheque material as it brings announcement of the exhibition *Ancient Glass in Croatia*,²⁵ which was prepared in the Archaeological Museum in Zadar. Asseria is mentioned in the context of finds originally from Zadar, Nin and Asseria which were taken away from the Archaeological Museum in Zadar in the Second World War and exhibited in the *Museo del Vetro* in Murano. Asseria is also one of thirty sites whose glass finds will be represented on the forthcoming exhibition in Rome. Although this article does not deal only with Asseria, it belongs to the hemerotheque of

²³ Program istraživanja Aserije financiran je od strane Ministarstva kulture Republike Hrvatske, a nositelj je dr. sc. Ivo Fadić, današnji ravnatelj Muzeja antičkog stakla u Zadru. Početak istraživanja Aserije vezan je uz Arheološki muzej u Zadru, gdje ga je vodio dr. sc. Fadić kao muzejski savjetnik Arheološkog muzeja u Zadru, a kako je osnutkom MAS-a dr. sc. Fadić imenovan ravnateljem, program *Asseria* 2006. prenesen je na MAS. Dr. sc. Fadić darovao je MAS-u, osobnu hemeroteku u kojoj se nalazio značajan broj novinskih članaka koji se odnose i na lokalitet Asseria, pa je to razlog da je ta građa pohranjena unutar hemeroteke MAS-a. Na ovom mjestu ravnatelju Fadiću iskreno zahvaljujem na ustupljenoj građi, koja čini značajan dio ovog rada.

²⁴ S. FERİĆ, 1997, 18.

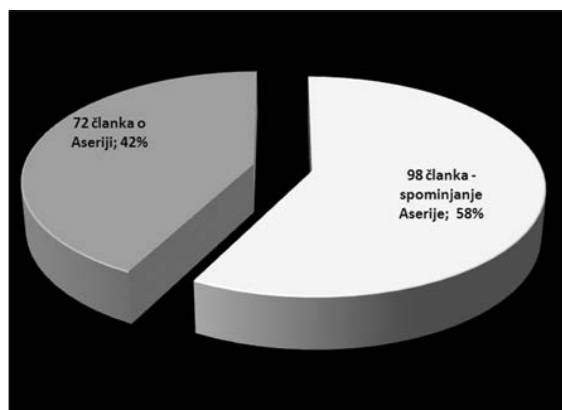
²⁵ Izložba je postavljena 1997. u Palači Barberini u Rimu pod nazivom *Trasparenze imperiali – Vetri romani dalla Croazia*.

Fadić became director when the Museum of Ancient Glass was founded, in 2006 Asseria program was transferred to the Museum of Ancient Glass. Dr. sc. Fadić donated his personal hemerotheque to the museum with a considerable number of newspaper articles relating to the site of Asseria which is why this material was stored in the hemerotheque of the Museum of Ancient Glass. I would like to express my gratitude to director Fadić for his donation which makes a significant portion of this work.

²⁴ S. FERİĆ, 1997, 18.

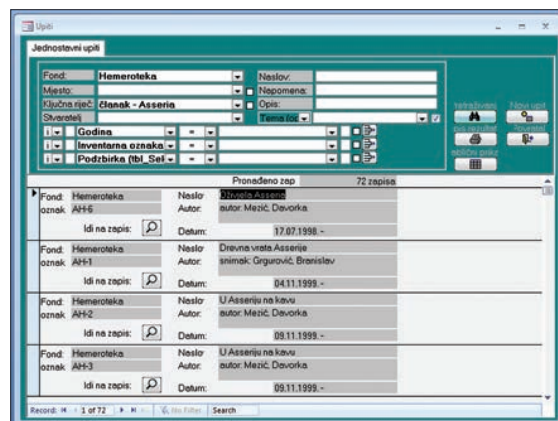
²⁵ The exhibition was organized in 1997 in the Barberini Palace in Rome with the title *Trasparenze imperiali – Vetri romani dalla Croazia*.

Sl. 3. Hemeroteke Aserije: 170 članaka.
Fig. 3. *Hemerotheque of Asseria: 170 articles.*

jer i spominjanje, u ovom slučaju Aserije, a kod prikupljanja hemeroteke MAS-a i svako spominjanje muzeja, svrstava taj članak u hemerotečni fond. Modul S++ omogućuje lako pretraživanje i kategoriziranje članaka pa je lako unutar fonda razlučiti članke koji se odnose isključivo na Aseriju i one koji po svojoj temi obrađuju nešto drugo, a Aserija je spomenuta uzgred. Tako se unutar fonda hemeroteke Muzeja antičkog stakla u Zadru nalazi 170 novinskih članaka u kojima je spomenuta Aserija i 72 članka isključivo o Aseriji. Što se tiče tog starijeg fonda, prije 2006., prvi novinski članci donose spominjanje Aserije uglavnom u kontekstu izložbe *Trasparenze imperiali – Vetri romani dalla Croazia* pa je tih članaka ukupno 6 i to 2 iz 1997., 3 iz 1998. i jedan iz 2000. Razlog tomu održavanje je te izložbe u Rimu, Lisabonu i Torinu tijekom tih nekoliko godina.

Sl. 4. Modul S++ / pretraživanje s ključnom riječi *članak - Asseria* u fondu hemeroteke: ukupno 72 zapisa.
Fig. 4. *Module S++ / search with the keyword article - Asseria in the collection hemerotheque: total of 72 entries.*

Asseria, as mere mentioning of the concept, in this case Asseria, or museum in the case of hemerotheque of the Museum of Ancient Glass, classifies that article to the hemerotheque collection. Module S++ enables easy search and categorization of the articles so it is easy to distinguish between the articles dealing exclusively with Asseria and the ones dealing with something else, mentioning Asseria by the way. There are 170 newspaper articles mentioning Asseria and 72 articles exclusively on Asseria in the hemerotheque collection of the Museum of Ancient Glass in Zadar. As for the older material, before 2006, first newspaper articles mention Asseria mostly in context of the exhibition *Trasparenze imperiali – Vetri romani dalla Croazia*. There are six of these articles, two from 1997, three from 1998 and one from 2000 as the exhibition

Počeci istraživanja na Aseriji

Prvi članak iz fonda hemeroteke posvećen lokalitetu Asseria gotovo je i najvažniji, a nosi naziv *Oživjela Asseria*.²⁶ Asseria kao arheološki lokalitet ima zanimljivu prošlost istraživanja. Austrijski arheološki institut u Beču krajem 19. i početkom 20. stoljeća vršio je prva sustavna arheološka istraživanja,²⁷ a tek nakon Domovinskog rata i rušenja mjesne crkve u Podgrađu, 1998. počinju zaštitna i revizijska istraživanja na Aseriji. Upravo u fondu hemeroteke nalazimo vrijedne podatke o počecima istraživanja i aktualizacije toga značajnog lokaliteta, a članak *Oživjela Asseria* iz Slobodne Dalmacije izvješćuje upravo o završetku jednomjesečnih radova na reviziji istraživanja Aserije, daje osnovne informacije o lokalitetu, financiranju istraživanja od strane Ministarstva kulture te najavljuje početak sustavnih istraživanja. Članak je popraćen i fotografijom izrade terenske dokumentacije.²⁸

U novinskim se člancima lijepo prati napredovanje istraživanja lokaliteta pa već sljedeći članak *Drevna vrata Asserije*²⁹ donosi početak sustavnih istraživanja 1999. godine. To je ustvari foto-vijest koja se našla na naslovnici Slobodne Dalmacije gotovo kao senzacija zbog otkrića vrata na istočnoj strani nalazišta. Kako se istraživanje Aserije nastavljalo i davalo rezultate,

was held in Rome, Lisbon and Turin in these few years.

Beginnings of the research in Asseria

The first article from the hemerotheque dealing with the site of Asseria is almost the most important one, with the title *Asseria Revived*.²⁶ Asseria as an archaeological site has an interesting research history. Austrian Archaeological Institute in Vienna started first systematic archaeological excavations at the end of the 19th and beginning of the 20th century,²⁷ and only after the Croatian War of Independence and destruction of the local church in Podgrađe, rescue and renewed excavations in Asseria commenced. In the hemerotheque we can find valuable information about the beginnings of the research and actualization of this important site, and the article *Asseria Revived* from *Slobodna Dalmacija* reports on the ending of works which lasted for a month on the revision of the excavations in Asseria and gives basic information about the site, financing the research by the Ministry of Culture and announces beginning of the systematic research. There is also a photograph of making documentation from the excavation in the article.²⁸

Progress in the excavations of the site can be monitored through the newspaper articles so that the next article *Ancient*

²⁶ D. MEZIĆ, 1998, 18.

²⁷ I. FADIĆ, 2003, 7-11.

²⁸ Autor fotografije je Jadran Palčok.

²⁹ B. GRGUROVIĆ, *Slobodna Dalmacija*, 04.11.1999., Split.

²⁶ D. MEZIĆ, 1998, 18.

²⁷ I. FADIĆ, 2003, 7-11.

²⁸ The author of the photograph is Jadran Palčok.

zadar SLOBODNA DALMACIJA 18
PETAK 17. srpnja 1998.

V NAKON PUNIH STO GODINA

OŽIVJELA ASSERIA

Stručnjaci zadarskog Arheološkog muzeja proveli su reviziju istraživanja koja su u antičkom gradu Asseria prije stotinu godina vodili Austrijanci iz bečkog arheološkog muzeja - Dogodine početak sustavnih istraživanja tog iznimnog lokaliteta

Stručnjaci zadarskog Arheološkog muzeja predvođeni muzejskim savjetnikom Ivom Fadićem završili su jednomjesečne radove na prostoru dravnog grada Asseria, jednog od svjetskih lokaliteta za izučavanje liburnske i antičke civilizacije. Radilo se na reviziji davnih austrijskih istraživanja na položaju crkve Sv. Duha smještene na samom zrcalu gradskog foruma. Posljednja sustavna istraživanja na tom prostoru, jednom od najznačajnijih središta stare Liburnije, provedena su početkom ovog stoljeća prije gotovo sto godina, a rezultati istraživanja koje je provodio bečki arheološki institut objavljeni su 1908. godine.

Ministarstvo kulture odobrilo je Arheološkom muzeju Zadar sredstva za početak sustavnih istraživanja, a kako su donekadno i zadarski konzervatori obavljali pripreme za obnovu crkve Sv. Duha koju su četnici u potpunosti razorili, arheolozi su odlučili u ovoj godini provesti reviziju nekadašnjih istraživanja te iduće godine početi sa sustavnom kampanjom koja bi na tom iznimno značajnom arheološkom lokalitetu mogla donijeti izvanredne rezultate i u praktičnom radu odgojiti generacije i generacije budućih arheologa.

Asseria, grad opasan megalitskim (kiklopskim) bedemima nadomak Podgrađu, oko pet kilometara istočno od Benkovca, živio je, poznato je, u vrijeme Liburna, a u doba Rima izgrađen je veliki forum s trijemom. U vrijeme Trajana podignut je monumentalni slavoluk kao glavni ulaz u grad, a svi ti svjedoci povijesti ili su djelomice ili u potpunosti pod zemljom i bujnim raslinjem. Tijekom jednomjesečne revizije zadarski su arheolozi ponovno otkrili zrcalo foruma i neke rubne objekte, primjerice "originalni pločnik antičkog foruma na koji je legla crkva. Bilo bi jako važno, a dakako i atraktivno te objekte konzervirati i prezentirati - kaže Ivo Fadić, najavljujući za iduću godinu početak sustavnih istraživanja tog izuzetno velikog arheološkog nalazišta.

Uz nastavak revizije, radi će se i na Trajanovim vratima, čišćenju i prezentaciji bedema, na nekropoli i istraživanju urbanog tkiva Asserije. Grad Asseriju, inače, spominju već antički izvori: Ptolemej, Plinije i Ravenot, a nalazi se i na karti Pentigeriani. Jedan od većih antičkih gradova na ovome području, dakle, koji je čitavo stoljeće bio prepušten djelovanju prirode, a mogao bi među ostalim biti i izvanredna turistička destinacija.

D. MEZIĆ
Snimio: J. PALČOK

Arheolozi završavaju ovogodišnji posao uoči početka sustavnih istraživanja Asserije

Sl. 5. Prvi članak posvećen Aseriji *Oživjela Asseria* u Slobodnoj Dalmaciji iz 1998.

Fig. 5. First article about Asseria *Asseria Revived* in *Slobodna Dalmacija* from 1998.

rastao je i interes medija pa je tijekom te prve kampanje u studenom 1999. godine Slobodna Dalmacija objavila i prvu reportažu o Aseriji i to pod nazivom *U Asseriju na kavu*,³⁰ gdje je i fotografijom i tekstom popraćen tijek te kampanje s nalazima i planovima za daljnji nastavak istraživanja, ali i podacima o suradnji Arheološkog muzeja

*gate of Asseria*²⁹ presents the beginning of systematic excavations in 1999. Actually this belongs to the category of photo-news which found its way on the front page of *Slobodna Dalmacija* almost as a sensation due to discovery of a gate on the eastern side of the site. As excavations in Asseria continued and resulted in excellent finds, interest of the media grew, so that Slobodna Dalmacija published the first report about Asseria during the first campaign in November of 1999

³⁰ D. MEZIĆ, *Slobodna Dalmacija*, 09.11.1999., Split.

²⁹ B. GRGUROVIĆ, *Slobodna Dalmacija*, 04.11.1999, Split.

u Zadru s profesorima i studentima Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zadru. Upravo je ova reportaža osim u tiskanom izdanju objavljena i na internetskom portalu Slobodne Dalmacije³¹ i to je prvi članak s interneta u fondu hemeroteke Muzeja antičkog stakla u Zadru.

Zanimanje koje je Aserija izazvala u javnosti u tim prvim godinama istraživanja, potvrđuje i članak iz 1999. u Vjesniku HEP-a i to u božićnom broju, naslova *Vrijeme prošlo*, u kojem se autor osvrće na povijest Benkovca uz fotografije bedema Aserije i istraživačke ekipe. S obzirom da je riječ o specijaliziranom časopisu Hrvatske elektroprivrede, ovaj članak ima posebnu dokumentarističku vrijednost, a govori i o sustavnosti prikupljanja građe za hemeroteku. Mediji su donijeli sva važnija otkrića na Aseriji pa su tako i naslovi bili dosta dramatičnog tona, što je naravno pohvalno jer u današnje vrijeme novosti iz kulture rijetko izazivaju senzaciju. *Trijumfalni ulazak u Aseriju kroz Trajanova vrata*³² donosi otkriće stoljeća u misterioznom gradu! To je velika reportaža Zadarskog lista iz 2000. u kojoj je na jedan studiozni, ali i lirski način čitatelju dano mnoštvo informacija o drugoj kampanji na Aseriji. Uz ovaj je članak važno spomenuti najplodonosnijeg autora vezanog uz hemeroteku Aserije, koji je ujedno i autor izvrsnih fotografija, Tomislava Marijana Bilosnića, zadarskog književnika i slikara, koji je u ovom fondu zabilježen s 18

with the title *Coffee in Asseria*,³⁰ where photographs and text were used to illustrate the course of this campaign with finds, plans for continuation of the research, and information on cooperation of the Archaeological Museum in Zadar with professors and students of the Department of Archaeology of the Faculty of Philosophy in Zadar. This report was published also on the web portal of Slobodna Dalmacija³¹ and this is the first article from the internet in the collection of the hemeroteque of the Museum of Ancient Glass in Zadar.

Interest evoked by Asseria in the first years of excavations is confirmed by an article published in 1999 in *Vjesnik HEP-a* in the Christmas edition, with the title *Times gone by* in which the author writes about history of Benkovac and offers photographs of walls of Asseria and research team. Since this is a specialized journal of the Croatian Electricity Company, this article has special documentary value as it illustrates systematic approach in collecting the material for hemeroteque. The media published all more important discoveries in Asseria so that the titles had quite a dramatic tone which is praiseworthy as presently culture related news are rarely sensational. *Triumphal entry to Asseria through the Trajan's gate*³² brings *discovery of the century*

³¹ <http://arhiv.slobodnadalmacija.hr/19991109/prilozi.htm>.

³² T. M. BILOSNIĆ, 2000, 24-25.

³⁰ D. MEZIĆ, *Slobodna Dalmacija*, 09.11.1999, Split.

³¹ <http://arhiv.slobodnadalmacija.hr/19991109/prilozi.htm>.

³² T. M. BILOSNIĆ, 2000, 24-25.

Sl. 7. Reportaža *U Asseriju na kavu* objavljena na portalu *Slobodna Dalmacija* – prvi internetski članak fonda hemeroteke MAS (dio članka).

Fig. 7. Report *Coffee in Asseria* published on the web portal *Slobodna Dalmacija* – first article on the internet of the hemeroteque collection of the *Museum of Ancient Glass* (part of the article).

članaka. Posebno je vrijedan njegov serijal *Troja, mitovi, legende i stvarnost od Nina do Knina*, objavljivan u *Zadarskom listu* i *Zadarskom Regionalu*, gdje se u više navrata bavio Aserijom. U fondu hemeroteke pohranjeno je 10 članaka iz toga serijala i u njima je obrađen čitav niz tema. Autor se u razgovorima s voditeljem istraživanja dr. sc. Ivom Fadićem dotiče svih važnih otkrića na Aseriji i uz brojne fotografije često objavljuje i arheološke crteže tako da taj serijal ima i jednu gotovo znanstvenu notu.

Lokalitet Asseria doživio je u prvih 5 godina istraživanja pravi procvat. Rušenje crkve sv. Duha u Podgrađu u Domo-vinskom ratu i njezina kasnija obnova inicirali su istraživanja na Aseriji, a obnovom crkve, obnovljeno je sjećanje i interes za to značajno nalazište. Članak iz *Zadarskog lista* *Dinamit je postavljen u oltar*³³ govori upravo o rušenju crkve Sv. Duha, projektu obnove, ali i o historijatu crkve te neraskidivoj vezi s Aserijom. Kako je crkva sagrađena na rimskom Forumu Aserije, tako su i ulomci razrušenih građevina sekundarno uporabljeni u gradnji Sv. Duha. U cijeli projekt uključeni su i konzervatori

The screenshot shows a web page from 'Slobodna Dalmacija' with the following content:

- Navigation sidebar:**
  - novosti
  - svijet
  - sport
  - kultura
  - kronika 92
  - magazin
  - split
  - zadar
  - dubrovnik
  - šibenik
  - rijeka
  - zagreb
  - otoci
  - dalmacija
  - prilozi
  - vodić
  - podlistak
  - kolumne
  - osmrtnice
  - impresum
  - kontakt
  - linkovi
  - arhiva
- Main content:**
  - prilozi
  - UTORAK 9. studenoga 1999
  - FORUM
  - REPORTAŽA
  - S ARHEOLOZIMA NA ISKOPINAMA
  - LIBURNSKOG SREDIŠTA
  - U Asseriju na kavu**
  - Pri otkopavanju zida na jugoistočnoj strani nekadašnje Asserije arheolozi su našli na ostatke kasnoantičke utvrde kojom se, po svemu sudeći, pojačavala obrana na tome dijelu grada. U strukturi te utvrde — bedema nađeno je cijelo more kamenih blokova iz ranoga rimskog razdoblja: ulomci nadgrobnih spomenika, dijelovi žrtvenika, dovratnici, nadvratnici... sve bogato ukrašeno, očito vrhunski rad iz rimskog razdoblja
  - Piše: Davorina MEZIĆ
  - Snimio: Branislav GRGUROVIĆ
  - Već sam početak istraživanja, otvorenog nedavno na liburnsko-rimskom gradu Asseriji, obradovao je i iznenadio zadarske arheologe. Pri otkopavanju zida na jugoistočnoj strani grada, opasnog mače u cijelosti bedemima, nekoliko metara ispred zida našli su na ostatke kasnoantičke utvrde kojom se, po svemu sudeći, pojačavala obrana na tom dijelu grada. U strukturi te utvrde bedema nađeno je cijelo more kamenih blokova iz ranoga rimskog razdoblja. Jedan po jedan otkrivali su se konadi monumentalne rimske arhitekture, ulomci nadgrobničkih spomenika, dijelovi žrtvenika, dovratnici, nadvratnici... sve bogato ukrašeno, očito vrhunski rad iz rimskog razdoblja. I dok dio ekipe koja uz stručnjake Arheološkog muzeja Zadar okuplja i profesore te studente Odsjeka za arheologiju zadarskoga Filozofskoga fakulteta, istražuje i dalje taj zid te traži njegovo drugo lice, dio se stručnjaka posvetio već nađenim ulomcima.
  - Uglavnom se radi o uobitajnim rimskim motrivima, a materijal je mistično raznorodan i bogat. A tek smo na početku — zadovoljno konstatira dr. Zeljko Miletić, docent na Filozofskom fakultetu dok nam pokazuje manji, bogato ornamentiran ulomak koji je, po svemu sudeći, prikazivao neko božanstvo. Razbijen je upravo po liniji obrisa tijela od kojega je vidljiva ostala šaka i preko nje prebačen plati. Pod njim su pas i vrpce pa nema sumnje da je to dio gratera iz lora i vjerojatno silvna odnosno Pana koji je njime dominirao. Miro Glavičić, asistent na Fakultetu, upozorava nas na prikaze grifona, izuzetno kvalitetne izrade.
- Right sidebar:**
  - prilozi
  - FILM OBUJENA SVILICA DA MI JE BRITORSKI PAS Split bez bestinji
  - Površinom od oko 400 puta 200 metara Asseria je po veličini bila treći grad i jedan od najznačajnijih centara Liburnije. S bedema koji je upravo izronio iz zemlje puca pogled na daleko i naširoko, posebice na veliko plodno benkovačko polje. Mogućnost kontrole prilaza gradu bio je, sigurno je, jedan od razloga Liburnima i Rimljanima da baš tu utvrde grad koji je, računajući, doba svoga najvećeg cvata, mogao imati oko 5000 stanovnika

in a mysterious city! This is a big report of *Zadarski list* from the year 2000 which provided abundance of information about the second campaign in Asseria in a studious, but also lyric way. In this context it is worth mentioning the most prolific author related to the hemeroteque of Asseria who is at the same time author of some excellent photographs, Tomislav Marijan Bilosnić, a writer and painter from Zadar, who is recorded in this collection with 18 articles. His series *Troy: myths, legends and reality from Nin to Knin*, was published in *Zadarski list* and *Zadarski regional*, where he mentioned Asseria more than once. Ten articles from this series are kept in the hemeroteque dealing with a

³³ T. M. BILOŠNIĆ, 2000, 20-21.

Sl. 8. Članak *Otkrivena je cesta koja od Nadina vodi do Asserije* Tomislava Marijana Bilosnića objavljen u *Zadarskom Regionalu* 2003. iz serijala *Troja, mitovi, legende i stvarnost od Nina do Knina*.
 Fig. 8. Article *Discovery of a road leading from Nadin to Asseria* by Tomislav Marijan Bilosnić published in *Zadarski Regional* in 2003 from the series *Troy, myths, legends and reality from Nin to Knin*.

i arheolozi, pa članak javnosti predstavlja složenost arheološkog projekta koji je proizašao iz obnove crkve, naglašavajući vrijednost iznimnih nalaza rimske kamene plastike te implicirajući neophodnost nastavka sustavnih arheoloških istraživanja na Asseriji.

number of subjects. The author considered all important discoveries in Asseria through interviews with the leader of the excavations dr. sc. Ivo Fadić. Alongside photographs, he often published archaeological drawings so that this series has an almost scientific tone.

The site of Asseria saw great progress in the first five years. When the church of the Holy Spirit in Podgrađe was torn down in the Croatian War of Independence and its later renewal initiated excavations in Asseria. The renewal of the church revived memory and interest in this important site. An article *Dynamite in the altar*³³ from *Zadarski list* discusses

³³ T. M. BILOŠNIĆ, 2000, 20-21.

Slijedom istraživačkih kampanja i niza izuzetnih nalaza krajem 2002. Arheološki muzej u Zadru povodom 170 godina organizirao je izložbu *Asseria 5 godina istraživanja (1998.-2002.)*,³⁴ a u ljeto 2003. izdana je i publikacija istog naziva autora dr. sc. Ive Fadića. Po ključnoj riječi *5. godina istraživanja* u modulu S++ u fondu hemeroteke nalazi se 10 zapisa. Članak *Grad prekrasnih liburnskih spomenika*³⁵ donosi izvješće o otvaranju izložbe, dajući poseban naglasak na nalaze kamene plastike. U članku je posebno izdvojen jedan od značajnijih spomenika pronađen 1999. na Aseriji, a to je žrtvenik s reljefnim prikazom vučice koja doji Romula i Rema.³⁶ Priča o Romulu i Remu jedna je od prepoznatljivijih iz rimskog doba, sigurno poznata široj javnosti, pa je i na ovaj način u dnevnom tisku Aserija označena kao važan lokalitet, gdje laici mogu uočiti i vezu Romula i Rema s moćnim Rimskim Carstvom.

Časopis *Asseria* u medijima i turistička promocija nalazišta

Jedan od značajnijih događaja za afirmaciju lokaliteta Asseria zasigurno je pokretanje časopisa *Asseria*. *Asseria 1* prvi put je predstavljena sa publikacijom *Asseria 5 godina istraživanja (1998.-2002.)* u Zavičajnom muzeju Benkovac. Kako je dr. sc.

destruyal of the church of the Holy Spirit, renewal project, but also history of this church and inseparable ties with Asseria. As the church was built on the Roman forum of Asseria, fragments of collapsed buildings were used in the building of the church of Holy Spirit. Conservators and archaeologists participated in the project. The article presents complexity of the archaeological project which came out of the church renewal, emphasizing importance of exceptional finds of the Roman stone sculpture and implying necessity of continuation of systematic archaeological research in Asseria.

After a series of research campaigns and multitude of exceptional finds Archaeological Museum in Zadar organized an exhibition *Asseria, fifth year of research (1998-2002)* at the end of 2002 on the occasion of 170 years of the museum foundation.³⁴ In the summer of 2003 publication with the same title was published by the author dr. sc. Ivo Fadić. Under the key word *Fifth year of research* there are ten entries in the module S++ in the hemerotheque. The article *City of beautiful Liburnian monuments*³⁵ brings a report on the opening of the exhibition, with special emphasis on stone sculpture finds. One of important monuments found in Asseria in 1999 is singled out in the article, an altar with relief representation of a she-wolf

³⁴ Izložba je organizirana u suradnji s Gradom Benkovcem, a postavljena je u Arheološkom muzeju u Zadru. Autor izložbe je dr. sc. Ivo Fadić.

³⁵ S. KNEŽEVIĆ, 2003, 13.

³⁶ K. A., GIUNIO, 2003, 135-138.

³⁴ The exhibition was organized in cooperation with the city of Benkovac and it was set up in the Archaeological Museum in Zadar. The author of the exhibition was dr. sc. Ivo Fadić.

³⁵ S. KNEŽEVIĆ, 2003, 13.

KULTURA

Časopis ASSERIA I. kojega su uredili Ivo Fadić i Slobodan Čače, a objavljen u izdanju Arheološkog muzeja u Zadru, uz suizdavače Grad Benkovac i Sveučilište u Zadru - Odjel za arheologiju, predstavljen u Benkovcu:

KNJIGA ASSERIA I. PRAVA JE FEŠTA ARHEOLOGIJE

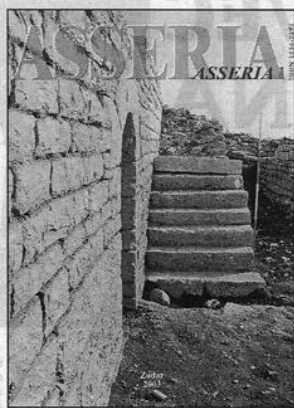
REGIONAL
Pisao: Prof. dr. Mirjana SANADER

Zapala me je ugodna dužnost predstavljanja zbornika ASSERIA I. kojeg su urednici Ivo Fadić i Slobodan Čače, a koji je objavljen u izdanju Arheološkog muzeja u Zadru, dok se kao suizdavači pojavljuju Grad Benkovac i Sveučilište u Zadru. Dužnost mi je ugodna prije svega zato jer Asseria je kako to i znaju neki od kolega, meni osobno, a vjerujem i ne samo meni, jedan od najdražih hrvatskih arheoloških lokaliteta. I to kako zbog njegove vrsnoće i značenja tako i zbog elementarnih uvjeta u kojima rade arheolozi istraživači. Mislim prije svega naravno na prostor i okruženje u kojem se Asseria nalazi, zahvaljujući čemu arheolozi, primjerice, ne moraju voditi beskraje diplomatske razgovore s vlasnicima parcele.

Nedavno je Asseriju posjetila i velika grupa arheologa iz inozemstva i iz Hrvatske koja je sudjelovala u radu 8. Kolovnja o rimskoj provincijalnoj umjetnosti što je u svibnju (2003.) održan u Zagrebu. Da je i njih lokalitet oduševio svjedoče i broja pisma koja još uvijek primam s isključivo pozitivnim reakcijama.

Plinijevi zapisi

U radu Ograda na aserijatskom forumu Nenad Cambi je analizirao četiri kamena arhitektonska fragmenta iz Aserije, od kojih su tri pronađena za vrijeme rezentnih istraživanja. Nakon što je dao vrlo temeljiti opis spomenika, autor postavlja pitanja o njihovoj nekadašnjoj funkciji, mjestu na kojem su bili postavljeni, bavi se njihovom ikonografijom, te

Interes za Asseriju iskazuju i brojni arheolozi iz inozemstva

vremenom nastanka. Analiza arhitekture aserijatskog foruma koju je Cambi proveo na osnovu poznatih rezultata arheoloških istraživanja, pokazuje da su fragmenti pripadali pločama s ograde koja je na sjevernoj strani trga dijelila taj prostor i prostor portikata pred glavnim zdanjima na forumu.

Prikazi erota

U provedenoj ikonografskoj analizi prikaza erota na fragmentima autora je, međutim, došao do zaključka da jedan od ta četiri fragmenta ne pripada istoj cjelini kojoj pripadaju ostala tri. Nakon što je utvrdio mjesto i funkciju fragmenta s erotima na forumu, autor je metodom komparacije - analizirajući naime prikaze erota kao sastavnih elemenata dekoracije rimskih arhitekture, ponudio moguću tezu da su aserijatski lebdeci eroti nosili girandole. Posebnu pozornost Cambi posvećuje funkciji fragmenta br. 4. pri čemu se poslužilo uspomnicama s arhitektonskom

Asseria je kako to i znaju neki od kolega, meni osobno, a vjerujem i ne samo meni, jedan od najdražih hrvatskih arheoloških lokaliteta. I to kako zbog njegove vrsnoće i značenja tako i zbog elementarnih uvjeta u kojima rade arheolozi istraživači. Mislim prije svega naravno na prostor i okruženje u kojem se Asseria nalazi, zahvaljujući čemu arheolozi, primjerice, ne moraju voditi beskraje diplomatske razgovore s vlasnicima parcele.

dekoracijom drugih rimskih gradova na Jadranu. Na kraju rada bavi se autor vremenom nastanka predstavljenih fragmenta. Nakon što je analizirao način izrade fragmenta razmatra carske programe dekoracije javnih gradskih objekata u rimskim gradovima u kojima se pojavljuju eroti. Putem tako provedene komparativne analize ukrasa on datira vrijeme izrade ovih fragmenta s erotima u drugu polovicu I. stoljeća.

Cambi je, zaključno, vještijem korištenjem znanstvene metodologije, dakako uz dobro poznavanje tematike, pokazao kako se i od najmanjih i najneglednijih arheoloških artefakata (u ovom slučaju tek fragmenata) može doći do validnih zaključaka i vrijednih podataka.

Klesarska radionica

U svom radu Tri nova nadgrobna natpisa Miro Glavičić analizira natpise koji su služili kao pokrovi kasnoantičkih grobova koji se nalaze uz starije bedeme grada. Nalaz tih natpisa je nakon Glavičićeve obrade donio neke nove i važne podatke. Radi se prije svega o potvrđenoj mogućnosti postojanja klesarske radionice.

matiku prikazom okolnosti nalaza. Nakon toga detaljno i precizno opisuje i sam spomenik. Sljedi objašnjenje i razvoj poznatih prikaza Romula i Rema, navođenje najpoznatijih spomenika kao i citiranje već poznatih spomenika s tim motivom s područja Hrvatske. Isti postupak proveden je i kod analize spomenika. Na temelju znanstveno korektno i temeljito provedene analize obrade spomenika (pri čemu ističe izvjesnu neukost domaćeg majstora), ona spomenik datira u 2. st.

Ovdje valja spomenuti da je na kraju zbornika objavljen i rad Mile Mesića s izvješćem o zaštitnim radovima koje su on i njegova ekipa proveli na ovome žrtveniku.

Latinske vulgarnosti

Za gradnju kasnoantičkih zidina Aserije koristili su se u velikim količinama kamenni predmeti ranijih razdoblja, između ostalog i liburnski nadgrobni spomenici odnosno cipusi. U recentnim istraživanjima otkriveno je 15 novih primjeraka, tako da je danas ukupan broj tih specifičnih spomenika: 98, a za pretpostaviti je da će ih se u slijedećim istraživanjima još pronaći. Ivo Fadić je analizirao novopronađene cipse predstavivši ih i tabelarno i uz pomoć fotografija. Nakon što je proveo onomastičku i stilsku analizu utvrdio je njihovu tipologiju i dataciju. Tako je utvrđeno da većina cipusa - njih 13 pripada aserijatskoj skupini, dok dva cipusa pripadaju skupini s osobitim svojstvima. Spomenike je datirao u 1. i 2. stoljeće.

Kornelija Glunio dobila je priliku obraditi najljepši spomenik koji je u posljednje vrijeme pronađen u Aseriji. Radi se o monumentalnom žrtveniku s prikazom Vučice s Romulom i Remom i scenama žrtvovanja. Autorica nas uvodi u proble-

matiku prikazom okolnosti nalaza. Nakon toga detaljno i precizno opisuje i sam spomenik. Sljedi objašnjenje i razvoj poznatih prikaza Romula i Rema, navođenje najpoznatijih spomenika kao i citiranje već poznatih spomenika s tim motivom s područja Hrvatske. Isti postupak proveden je i kod analize spomenika. Na temelju znanstveno korektno i temeljito provedene analize obrade spomenika (pri čemu ističe izvjesnu neukost domaćeg majstora), ona spomenik datira u 2. st.

Ovdje valja spomenuti da je na kraju zbornika objavljen i rad Mile Mesića s izvješćem o zaštitnim radovima koje su on i njegova ekipa proveli na ovome žrtveniku.

Latinske vulgarnosti

Za gradnju kasnoantičkih zidina Aserije koristili su se u velikim količinama kamenni predmeti ranijih razdoblja, između ostalog i liburnski nadgrobni spomenici odnosno cipusi. U recentnim istraživanjima otkriveno je 15 novih primjeraka, tako da je danas ukupan broj tih specifičnih spomenika: 98, a za pretpostaviti je da će ih se u slijedećim istraživanjima još pronaći. Ivo Fadić je analizirao novopronađene cipse predstavivši ih i tabelarno i uz pomoć fotografija. Nakon što je proveo onomastičku i stilsku analizu utvrdio je njihovu tipologiju i dataciju. Tako je utvrđeno da većina cipusa - njih 13 pripada aserijatskoj skupini, dok dva cipusa pripadaju skupini s osobitim svojstvima. Spomenike je datirao u 1. i 2. stoljeće.

Kornelija Glunio dobila je priliku obraditi najljepši spomenik koji je u posljednje vrijeme pronađen u Aseriji. Radi se o monumentalnom žrtveniku s prikazom Vučice s Romulom i Remom i scenama žrtvovanja. Autorica nas uvodi u proble-

Sl. 9. Tekst Mirjane Sanader o izlasku prvog broja časopisa Asseria u u Zadarskom Regionalu iz 2003.
Fig. 9. Mirjana Sanader's text about publication of the first issue of the journal Asseria in Zadarski Regional from 2003.

Mirjana Sanader bila jedna od predstavljača časopisa, u Zadarskom Regionalu objavljen je njezin osvrt na izlazak prvog broja časopisa Asseria pod nazivom *Knjiga Asseria I. prava je fešta arheologije*.³⁷ Treba naglasiti da je u dnevnim novinama jednom znanstvenom specijaliziranom časopisu posvećena gotovo cijela stranica, gdje su predstavljene svi tekstovi i autori časopisa *Asseria I*. Kako je časopis *Asseria* redovito izlazio i bio predstavljan i u Zadru i u Benkovcu, broj novinskih članaka o časopisu u fondu hemeroteke predstavlja značajan dio od čak 45 jedinica. Neki su članci isključivo o izlasku i predstavljanju novog broja časopisa, dok je u drugima uz ostale teme spomenut i časopis *Asseria*. Interes za kulturna događanja i vezu kulture i turizma ilustrira i čitav niz članaka sa mrežnih stranica Turističke zajednice grada Zadra, na kojima se može dobiti obavijest o predstavljanjima časopisa *Asseria*, ali i o svim drugim aktivnostima Muzeja antičkog stakla u Zadru.

Aserija je na neki način priča u nastavcima, lokalitet koji živi od istraživanja do istraživanja. Medijski natpisi o početcima istraživanja su neka vrsta oglasa za arheologiju, a u ovom slučaju i za širi benkovački prostor. U tijeku svake istraživačke kampanje Aseriju posjećuju škole, kolektivi ili sudionici stručnih skupova ili ekskurzija. *Učenici Gojka Matuline u posjetu lokalitetu Asserija*³⁸ članak je objavljen na Obrazovnom portalu

suckling Romulus and Remus.³⁶ The story of Romulus and Remus is one of the most recognizable stories from the Roman times, known to general public, so this was another way to mark Asseria as an important site in daily press, giving an opportunity to the laymen to relate this site with powerful Roman Empire through the connection with Romulus and Remus.

Journal Asseria in the media and touristic promotion of the site

One of the most important events for the affirmation of the site of Asseria is definitely foundation of the *Asseria* journal. *Asseria I* was represented for the first time together with the publication *Asseria, fifth year of research (1998-2002)* in the Regional Museum in Benkovac. Since dr. sc. Mirjana Sanader was one of the first presenters of the journal her review of the publication of the first issue of *Asseria* journal was published in *Zadarski Regional* with the title *Book Asseria I is a true festivity of archaeology*.³⁷

We need to mention that almost an entire page of a daily paper was dedicated to a specialized scientific journal where all texts and authors of the journal *Asseria I* were presented. As the journal *Asseria* was published regularly and was presented in Zadar and Benkovac, newspaper articles about the journal in the hemeroteque represent a considerable portion of as much as 45 units.

³⁷ M. SANADER, 2003, 16.

³⁸ <http://193.198.53.8/rivaon/arhiv/2008/v1725/v1725.htm>.

³⁶ K. A., GIUNIO, 2003, 135-138.

³⁷ M. SANADER, 2003, 16.

Sl. 10. Najava predstavljanja časopisa *Asseria 7* objavljena na stranicama Turističke zajednice grada Zadra.
Fig. 10. Announcement of presentation of the journal *Asseria 7* published on the pages of the Zadar Tourist Board.

srednjih škola Zadarske županije RivaOn, u kojem je opisan posjet učenika Obrtničke škole Gojka Matuline lokalitetu Asseria u sklopu nastave *Estetika i umjetnost*. Članak je pisan za ciljanu srednjoškolsku publiku, s mnogo povijesnih podataka o Aseriji i popraćen je s mnogo fotografija. Iz mnoštva članaka evidentno je da je posjet Aseriji postao standard u programu održavanja brojnih stručnih i znanstvenih skupova, primjerice posjet sudionika 8. međunarodnog kolokvija o problemima rimskog provincijalnog umjetničkog stvaralaštva održanog u Zagrebu 2003.,³⁹ posjet sudionika 3. susreta Sekcije restauratora i preparatora Hrvatskog muzejskog društva, održan 2011. u Muzeju antičkog stakla u Zadru⁴⁰ te posjet članova

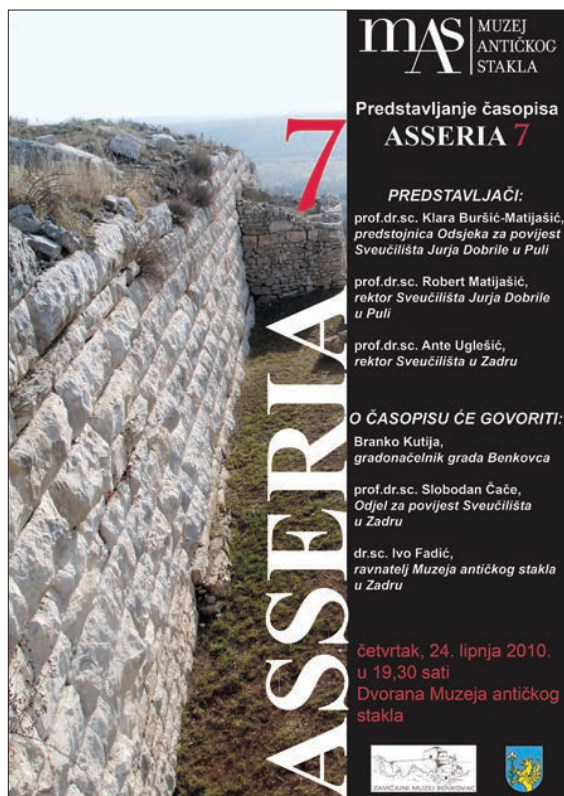
Some articles deal exclusively with publication and presentation of the new issue of the journal, while others mention journal *Asseria* alongside other themes. Interest in cultural events and relations between the culture and tourism are illustrated by a series of articles from the web pages of the Zadar Tourist Board which offer information about presentations of the journal *Asseria*, and all other activities of the Museum of Ancient Glass in Zadar.

In a way *Asseria* is a story in sequels, a site living from one excavation campaign to another. Articles in the media about the beginnings of the research are a kind of advertisement for archaeology, and in this case also for the wider Benkovac region. During each excavation campaign *Asseria* is visited by schools, groups or participants of professional conferences or excursions. *Pupils of the School of Gojko Matulina visited the site of Asseria*³⁸ is the title of the article published on the Education Portal of high schools of the Zadar County RivaOn which describes visit of the pupils from the High School of Crafts to the site of Asseria within the subject *Aesthetics and art*. The article was written for high school readers, with a lot of historical information about Asseria and it contains many photographs. Out of multitude of articles it is evident that visit to Asseria became a standard in the program of many professional and scientific conferences. Some of examples are visit of the

³⁹ G. BUJIĆ, 2003, 17.

⁴⁰ <http://057info.hr/kultura/2011-04-28/restaurati-hrvatske-drugi-put-gostuju-u-muzeju-antickog-stakla>.

³⁸ <http://193.198.53.8/rivaon/arhiv/2008/v1725/v1725.htm>.

Sl. 11. Plakat za predstavljanje časopisa *Asseria 7* u Muzeju antičkog stakla u Zadru, koji je pohranjen u fondu Izdavačka djelatnost.

Fig. 11. Poster for presentation of the journal *Asseria 7* in the Museum of Ancient Glass in Zadar, which is kept in the collection Publishing activity.

members of the Eighth International Colloquium about the Problems of Provincial Artistic Creation held in Zagreb in 2003,³⁹ participants of the Third Meeting of the Section of Restorers and Preparators of the Croatian Museum Association which was held in 2011 in the Museum of Ancient Glass in Zadar⁴⁰ and members of the association “Braća hrvatskog zmaja” (“Brethren of the Croatian Dragon”) in 2011.⁴¹

As for recommendations in the media for visit to Asseria, one of the most quality reports about Asseria is the one from 2008 from the journal of culture of the city of Zadar and the Zadar region *Zlato i srebro / Gold & Silver* entitled *ASSERIA Grad pod ledinom / A City Underland*,⁴² where cultural-historical and touristic potential of Asseria is emphasized in a proper way, with abundance of historical facts on as much as 18 pages with excellent photographs and quality text in English and Croatian. In the words of the author “To give new life to a

Družbe “Braća Hrvatskog Zmaja” 2011.⁴¹

Što se tiče medijskih preporuka za posjet Aseriji, jedna od najkvalitetnijih reportaža je o Aseriji iz 2008. iz zadarskog časopisa za kulturu zavičaja grada Zadra i zadarske regije *Zlato i srebro / Gold & Silver* pod nazivom *ASSERIA Grad pod ledinom / A City Underland*,⁴² gdje je na čak 18 stranica sa izvrsnim fotografijama i dvojezičnim (hrvatskim i engleskim) stručnim tekstom na pravi način, uz mnogo povijesnih činjenica

⁴¹ <http://www.zadarskilist.hr/clanci/27102011/obisli-benkovacke-znamenitosti>.

⁴² M. GUNJAČA, 2008, 124-142.

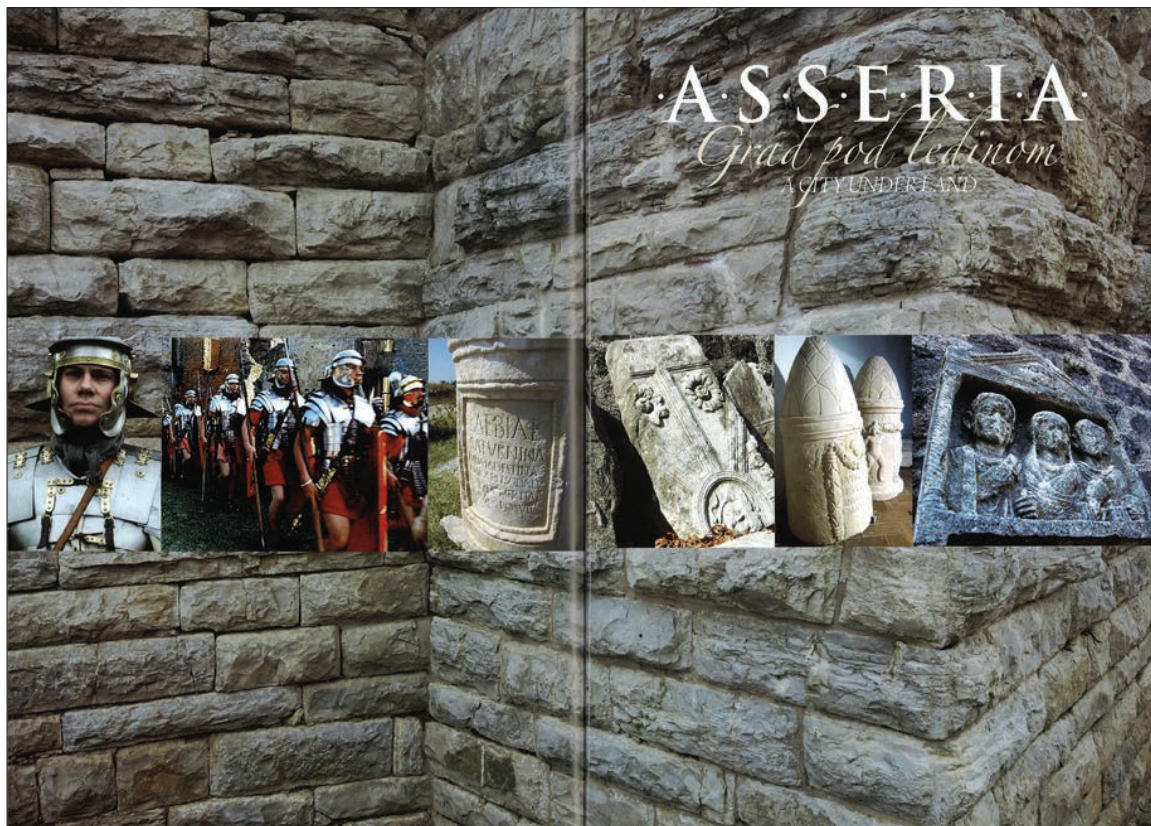
³⁹ G. BUJIĆ, 2003, 17.

⁴⁰ <http://057info.hr/kultura/2011-04-28/restaurati-hrvatske-drugi-put-gostuju-u-muzeju-antickog-stakla>.

⁴¹ <http://www.zadarskilist.hr/clanci/27102011/obisli-benkovacke-znamenitosti>.

⁴² M. GUNJAČA, 2008, 124-142.

Sl. 12. Dio reportaže iz časopisa *Zlato i srebro / Gold & Silver* naziva *ASSERIA Grad pod ledinom / A City Underland* iz 2008.

Fig. 12. Part of the report from the journal *Zlato i srebro / Gold & Silver* with the title *ASSERIA Grad pod ledinom / A City Underland* from 2008.

osviješten kulturno-znanstveni, ali i turistički potencijal Aserije. Kako autor piše “*Kamenom spavaču* udahnuti novi život znači pretvoriti ga u svjetsku temu, stvoriti novo kulturno mjesto hodočasniciima kulturnog turizma. Malo pomalo, svakako nesvjesno i svjesno, valja utirati put čudu.”⁴³

stone sleeper means to transform it into a world theme, to create a new cult place for pilgrims of cultural tourism. Little by little, consciously and unconsciously, we need to make way for a miracle.”⁴³

True touristic affirmation of Asseria is still ongoing, but many media reports testify that the work is in progress. In *Narodni list* in 2010 an article *New view of Asseria* was published in which new perspective of this site is emphasized: “Importance of Asseria as a historical site contributes to development of research tourism not only

⁴³ M. GUNJAČA, 2008, 142.

⁴³ M. GUNJAČA, 2008, 142.

Prava turistička afirmacija Aserije još uvijek je u nastajanju, ali i u brojnim medijskim napisima jasno je da se na tome ipak radi. U Narodnom listu 2010. izašao je članak *Nova vizura Asserie* u kojem se naglašava perspektiva ovog lokaliteta: "Značaj Asserie kao povijesnog lokaliteta uvelike pridonosi razvoju istraživačkog turizma ne samo na ovom području nego općenito u Zadarskoj županiji koja krije još mnogo sličnih dijelova povijesne baštine."⁴⁴ U tom kontekstu važno se osvrnuti na projekt *Asseria nova*, arheološko - turističkog projekta, u koji je uz Grad Benkovac, Turističku zajednicu Grada Benkovca, Zadarsku županiju, Zavod za prostorno uređenje Zadarske županije, uključen i Muzej antičkog stakla u Zadru. U fondu hemeroteke prikupljeno je 9 članaka koji spominju projekt *Asseria nova*. *Asseria nova* projekt je vrijedan 10,5 milijuna eura,⁴⁵ koji uključuje uređenje i prezentaciju Aserije te izgradnju popratnih sadržaja na nalazištu koji bi bili na usluzi i stručnjacima arheolozima u budućim istraživačkim kampanjama, ali i turistima. Ovdje treba spomenuti i stanovnike Podgrađa, sela uz lokalitet *Asseria*, koji bi ipak prvi trebali imati korist od projekta, ali mu i sami pomoći. Zanimljiv članak o njima iz 2003. našao je mjesto u ovom fondu pod naslovom *DOMAĆI KRUH I tradiciju ne bi trebalo izgubiti*,⁴⁶ u kojem autor u razgovoru s mještanima otkriva kako

in this region but generally in the Zadar county which hides a lot more fragments of historical heritage."⁴⁴ In that context it is important to consider the archaeological-touristic project *Asseria nova*, which is organized by the city of Benkovac, Benkovac Tourist Board, Zadar County, Spatial Development Institute of the Zadar County and Museum of Ancient Glass. Nine articles mentioning the project *Asseria nova* can be found in the hemerotheque. *Asseria nova* is a project 10,5 million euros worth,⁴⁵ which includes arrangement and presentation of Asseria, and construction of accompanying objects at the site, which would be used by experts – archaeologists in the future excavation campaigns, and by tourists as well. We also need to mention inhabitants of Podgrađe, village next to the site of Asseria who should benefit from the project, and also help in its realization. A good article about them from 2003 found its place in the hemerotheque with the title *HOMEMADE BREAD Tradition should not be lost*,⁴⁶ in which the author talks to the locals and reveals that their way of life is still traditional in many ways, which they see as their advantage, especially regarding future prospects through country tourism. Proximity of ancient Asseria may be helpful in their plans: "Locals without touristic tradition started to think of and prepare for

⁴⁴ K., I., 2010, 29.

⁴⁵ <http://www.zadarskilist.hr/clanci/24092010/asseria-nova-105-milijuna-eura#zadnjikomentar>.

⁴⁶ T. M., BILOSNIĆ, 2003, 11.

⁴⁴ K., I., 2010, 29.

⁴⁵ <http://www.zadarskilist.hr/clanci/24092010/asseria-nova-105-milijuna-eura#zadnjikomentar>.

⁴⁶ T. M., BILOSNIĆ, 2003, 11.

njihov način života na selu još u mnogočemu počiva na tradiciji, u kojoj vide i svoju prednost, ali i u pogledu u budućnost, posebno kroz seoski turizam, u čemu bi im mogla pomoći i blizina drevne Aserije: "Mještani koji dosad nisu imali tradiciju turizma, videći koliko već sad ljudi iz svijeta ovdje dolazi zbog Asserije, pomišljaju i pripremaju se za seoski turizam."⁴⁷

Medijski interes za arheološke nalaze s Aserije s posebnim naglaskom na staklo u Muzeju antičkog stakla u Zadru

Uz važne događaje koji su obilježili revitalizaciju Aserije, a to su istraživanja, izdavaštvo i izložbe, u medijima se često pisalo i o nalazima. Posebno su bili atraktivni monumentalni bedemi, značajni kameni spomenici, ali i otkrića grobova sa sitnijim materijalom. Zanimljivo je kako je jedan predmet porijeklom s Aserije spomenut u sedam članaka, a to je uljanica s prikazom puhača stakla. U članku iz Slobodne Dalmacije *Ljevači zasjenili one iz Ferrare*⁴⁸ autor se osvrće na nove nalaze istraživanja Aserije i naglašava vrijednost spomenute uljanice: "...treba dodati da je u Asseriji pronađena najvrjednija figura u svijetu koja prikazuje ljevače stakla, a koja daleko nadmašuje još jednu poznatu takvu figuru iz talijanske Ferrare."⁴⁹ U ostalim člancima uljanica je spomenuta kao neizravan dokaz postojanja

country tourism after seeing the number of people coming to see Asseria."⁴⁷

Interest of the media for archaeological finds from Asseria with special emphasis on glass in the Museum of Ancient Glass in Zadar

The media often reported about the finds from Asseria in addition to research, publishing and exhibitions as important events which marked revitalization of Asseria. Monumental walls were particularly attractive as well as important stone monuments and discoveries of graves with small finds. It is interesting that a lamp with depiction of glassblowers from Asseria was mentioned in seven articles. In the article *Casters outshined the ones from Ferrara*⁴⁸ published in *Slobodna Dalmacija* the author writes about new finds from the excavations in Asseria and emphasizes the value of the mentioned lamp: "...we need to mention that the most valuable figure in the world with depiction of glassblowers was found in Asseria which exceeds by far another similar figure from Ferrara."⁴⁹ In the remaining articles the lamp was mentioned as indirect evidence of existence of a local glassmaking workshop,⁵⁰ but it was also singled out among all other finds in the articles about the exhibition *Ancient glass from Croatia* in

⁴⁷ Isto, 11.

⁴⁸ S. BAŠIĆ, 2000, 37.

⁴⁹ Isto, 37.

⁴⁷ Ibid, 11.

⁴⁸ S. BAŠIĆ, 2000, 37.

⁴⁹ Ibid, 37.

⁵⁰ D. MEZIĆ, 1998, 32.

lokalne staklarske radionice,⁵⁰ ali i istaknuta među svim ostalim materijalom u člancima o izložbi *Antičko staklo Hrvatske* u Rimu, Milanu i Lisabonu. Među tim člancima posebno je zanimljiv podatak, koji donosi Arena iz 1998., u razgovoru sa Srebrenkom Škorić, predsjednicom Instituta za kulturnu razmjenu Italije i Hrvatske, povodom otvorenja izložbe u Rimu, gdje se spominje dr. sc. Danijela Baldoni, koja “nije mogla vjerovati da ju napokon vidi vlastitim očima. O našoj je lucerni pisala u svojoj knjizi, ali ju nikada nije vidjela uživo.”⁵¹

Posebno treba naglasiti članke u kojima se pisalo o staklu s Aserije. Općenito o staklenom je materijalu pisano u devet članaka, a o staklu iz Aserije pohranjenom u Arheološkom muzeju u Splitu još devet. To su uglavnom članci koji su se odnosili i na izložbu *Trasparenze imperiali – Vetri romani dalla Croazia*, na razgovore s dr. sc. Ivom Fadićem vezane uz njegove brojne radove o antičkom staklu i doktorsku disertaciju te na Muzej antičkog stakla u Zadru. U njima je aserijatsko staklo spominjano uz obradu drugih tema, ali to je značajno registrirati jer je taj materijal postao predmetom većeg interesa osnutkom Muzeja antičkog stakla u Zadru. Naime, Aserija je spominjana u kontekstu porijekla građe izložene u MAS-u u 43 članka. Prvi članak u kojemu se to spominje i prvi je članak u službenoj hemeroteci Muzeja antičkog stakla u Zadru: Inventarna oznaka: H-1, Godina: 2006, Podzbirka:

Rome, Milan and Lisbon. Among these articles, there is particularly interesting information presented by *Arena* from 1998 in an interview with Srebrenka Škorić as a president of the Institute for Cultural Exchange of Italy and Croatia, on the occasion of opening an exhibition in Rome, where dr. sc. Danijela Baldoni is mentioned who “could not believe that she at last saw the lamp with her own eyes. She wrote about our lamp in her books but she never actually saw it.”⁵¹

We need to pay special attention to articles which dealt with ancient glass from Asseria. Glass finds in general were discussed in nine articles, and there were nine more articles about glass from Asseria held in the Archaeological Museum in Split. These are mainly articles relating to the exhibition *Trasparenze imperiali – Vetri romani dalla Croazia*, and interviews with dr. sc. Ivo Fadić concerning his numerous works on ancient glass, his doctoral dissertation and to the Museum of Ancient Glass in Zadar. In them glass from Asseria was mentioned alongside other themes, but it is important to record that these finds became more interesting after the Museum of Ancient Glass in Zadar was founded. Namely Asseria was mentioned in the context of origin of finds exhibited in the Museum of Ancient Glass in 43 articles. The first such article is also the first article in the official hemerotherque of the Museum of Ancient Glass in Zadar: Inventory mark H-1, Year

---

⁵⁰ D. MEZIĆ, 1998, 32.

⁵¹ G. PAHLIĆ, 1998, 33.

---

⁵¹ G. PAHLIĆ, 1998, 33.

Sl. 13. Fotografija uljanice s prikazom puhača stakla s Aserije objavljena u *Areni* iz 1998. u članku *Rimskim staklom iz Hrvatske starim 2000 godina zadivili smo svijet*.

Fig. 13. Photograph of an oil lamp with a depiction of glassblowers from Asseria published in *Arena* from 1998 in the article *We have impressed the world with the 2000 year-old Roman-era glass from Croatia*.

2006, Subcollection: Museum foundation⁵² with the title *Ancient Glass in the Cosmacendi Palace will be new Gold and Silver of Zadar*,⁵³ which mentions that foundation of the Museum of Ancient Glass was financed from the state budget. The author mentions considerable amount of glass finds from the old holdings of the Archaeological Museum in Zadar and more recent archaeological research of the wider city area. Origin of the finds from the local workshops in Zadar, Nin and Asseria is mentioned in the interview with dr. sc. Ivo Fadić.

Osnivanje muzeja⁵² naslova *Antičko staklo u Palači Cosmacendi bit će novo Zlato i srebro Zadra*,⁵³ koji donosi podatak da su iz državnog proračuna izdvojena sredstva za osnivanje MAS-a. Autorica se osvrće na značajnu količinu antičke staklene građe iz starog fundusa Arheološkog muzeja u Zadru te na novija arheološka istraživanja šireg gradskog područja, a u razgovoru s dr. sc. Fadićem ističe se porijeklo građe iz lokalnih radionica Zadra, Nina i Aserije.

Osnivanje Muzeja antičkog stakla u Zadru izazvalo je veliki interes medija, pa je

Foundation of the Museum of Ancient Glass in Zadar caused great interest of the media so that collection of the hemeroteque is quite rich. In a great number of articles Asseria was mentioned as one of sources of ancient glass finds held in the Archaeological Museum in Split, Museo del Vetro in Murano and Museum of Ancient Glass in Zadar. This flow of information which interest general public in a certain moment can be a bit unusual so that mentioning of Asseria

⁵² Podzbirka *Osnivanje muzeja*, unutar fonda hemeroteke ima 52 jedinice, u 15 se spominje Asseria kao porijeklo dijela građe.

⁵³ N. ROGOZNICA, 2006, 45.

⁵² Subcollection *Museum foundation* has 52 units in the hemeroteque, and 15 of them contain mentioning of Asseria as the findspot of some finds.

⁵³ N. ROGOZNICA, 2006, 45.

stoga i fond hemeroteke razmjerno bogat. U velikom broju članaka spomenuta je Aserija kao jedno od izvorišta antičke staklene građe u Arheološkom muzeju u Splitu, Museo del Vetro u Muranu i naravno Muzeju antičkog stakla u Zadru. Pomalo je i neobičan taj tijek informacija koje u određenom trenutku zanimaju javnost pa se spominjanje Aserije u kontekstu porijekla staklene građe može pratiti i u nekim neobičnim časopisima koji nisu dnevno-politički ili specijalistički. Takav je i tjedni časopis *Lisa*, s uglavnom ciljanom ženskom publikom, u kojem se 2009. u rubrici *Putovanje Info* na dvije stranice u članku *30°C na morskoj obali*⁵⁴ uz preporuku za posjet Pazinu, Opatiji, Rabu i Dubrovniku našao i Zadar s novootvorenim Muzejom antičkog stakla u Zadru, gdje se u kratkoj preporuci za posjet muzeju spominje i Aserija kao izvorište staklenog materijala.

Posebno su značajni članci u specijaliziranim časopisima prvenstveno za školsku djecu, gdje se edukativnim pristupom popularizira posjet muzeju i ističu osobitosti i neobičnosti muzejske građe i ponude. *Modra lasta* poznati je časopis za osnovnoškolce i posebno je zanimljiva reportaža iz 2010., nedugo nakon otvorenja MAS-a, koju su objavili mali novinari iz OŠ Petra Preradovića u Zadru u rubrici *Gosti urednici* pod nazivom *Zadarska staklena priča*.⁵⁵ Muzej je predstavljen iz dječjeg kuta s naglaskom na zanimljivosti vezane uz pronalazak i način obrade stakla,

in the context of origin of glass material can be traced in some unusual editions which do not deal with daily-political or specialistic themes, for instance weekly magazine *Lisa*, with mostly female target audience, in which Zadar was mentioned in 2009 in the section Travel Info with newly opened Museum of Ancient Glass alongside recommendations to visit Pazin, Opatija, Rab and Dubrovnik in an article *30°C on the sea coast*.⁵⁴ This article also mentions *Asseria* as a point of origin of glass finds.

Articles in specialized magazines primarily for the school kids are particularly important as visit to the museum is popularized through an educative approach. Unusual characteristics and peculiarities of the museum exhibits are emphasized in this type of magazines. *Modra lasta* is a renown journal for elementary school pupils. A report from 2010 is particularly interesting, shortly after the opening of the Museum of Ancient Glass which was published by little journalists from the Elementary School of Petar Preradović in Zadar in the section *Guest editors* under the title *The Zadar glass story*.⁵⁵ The museum was represented from the children's viewpoint with an emphasis on interesting notions related to discovery and way of production of glass, museum workshop and interview with a glassblower. It is important that they expressed pride about uniqueness of their museum in the world, and *Asseria* was mentioned in

---

⁵⁴ S. BABIĆ, 2009, 72.-73.

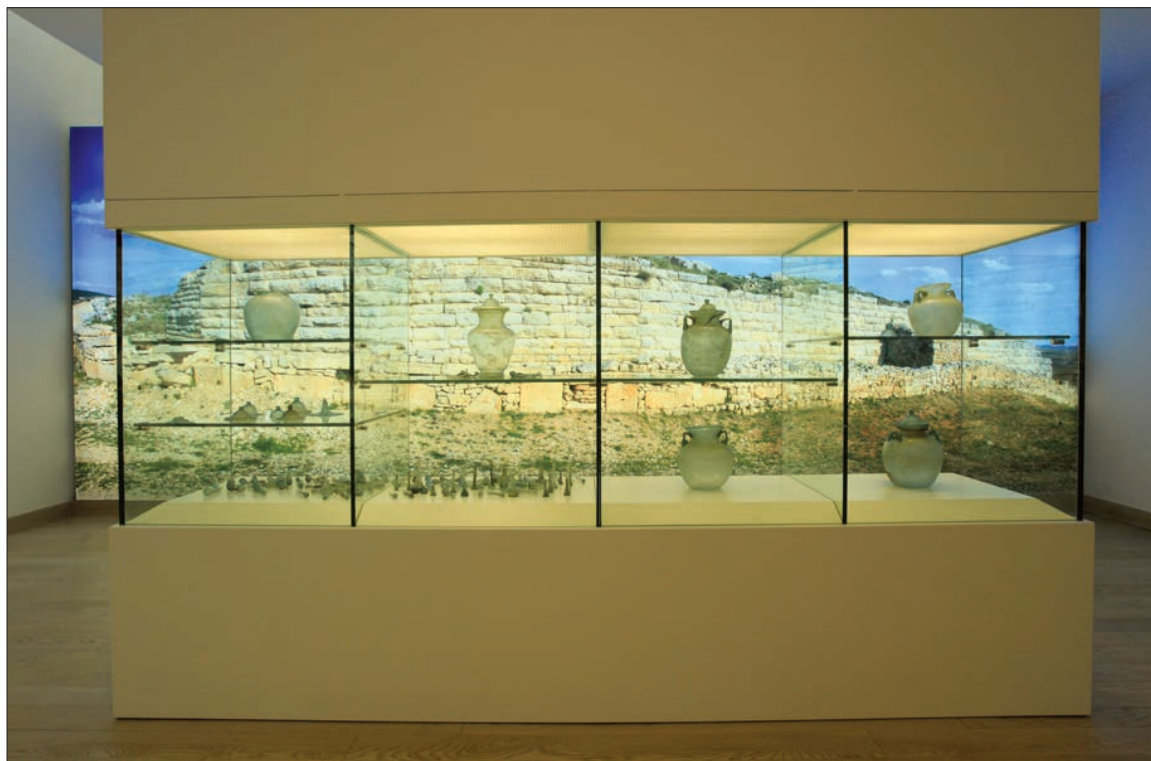
⁵⁵ MODRA LASTA, 2010, 14.-15.

---

⁵⁴ S. BABIĆ, 2009, 72.-73.

⁵⁵ MODRA LASTA, 2010, 14.-15.

Sl. 14. Dvorana s temom pokapanja i vitrina u kojoj se nalazi stakleni materijal porijeklom s Aserije u stalnom postavu Muzeja antičkog stakla u Zadru uz uvećanu fotografiju pogleda na bedeme Aserije (foto: Irena Jukić).

Fig. 14. Hall with the theme of burial and display cases with glass finds originally from Asseria in the permanent display of the Museum of Ancient Glass in Zadar with enlarged photograph of the view of the walls (photograph by Irena Jukić).

muzejsku radionicu i razgovor s puhačem stakla. Posebno je važno što su ponosni na jedinstvenost svog muzeja u svijetu, a Aseriju su spomenuli u kontekstu pronalaska staklenog materijala izloženog u postavu. Časopis Meridijani donio je veliku reportažu o MAS-u, a to je prvenstveno časopis za zemljopis, povijest, ekologiju i putovanja, preporučen od Ministarstva znanosti i

context of discovery of glass exhibits in the museum. The journal *Meridijani* brought a big report about the Museum of Ancient Glass. This journal discusses themes from geography, history, ecology and travels, it is recommended by the Ministry of Science and it is popular among pupils and students. The article on six pages offers excellent photographs and thorough representation of the museum and its exhibits. Asseria is mentioned as a point of origin of finds and possible glassmaking workshop.⁵⁶

⁵⁶ E. GREGURIĆ CVENIĆ, 2011, 90-96.

popularan među školskom i studentskom populacijom. U članku na šest stranica s odličnim fotografijama studioznom prikazom muzeja i njegove građe, nezaobilazno je spominjanje Aserije kao izvorišta građe i moguće staklarske radionice.⁵⁶

Asseria – deset godina istraživanja

Prateći Aseriju u medijima posebno se ističe 2008. godina u kojoj se obilježilo 10 jubilarnih godina istraživanja lokaliteta Asseria pa je u suradnji Muzeja antičkog stakla u Zadru i Arheološkog muzeja Zadar povodom održavanja Noći muzeja u prostoru crkve sv. Donata postavljena izložba *Asseria – deset godina istraživanja*. Ta je izložba prva izložba Muzeja antičkog stakla u Zadru, održana prije otvorenja muzeja u današnjem prostoru obnovljene palače Cosmacendi⁵⁷ i predstavila je presjek istraživanja na Aseriji izložbom fotografija i izbora arheološkog materijala. Kako je manifestacija Noć muzeja iznimno popraćena, veliki broj posjetitelja na ovaj se način upoznao s ovim lokalitetom, ali i s radom arheologa u procesu istraživanja. U fondu hemeroteke evidentirano je šest članaka koji se odnose na ovu izložbu, a popraćeni su fotografijama postava i otvorenja. Zanimljivi su i vrijedni komentari autora novinskih članaka koji donose mnoštvo informacija vezanih uz događanje, ali i novinarskih opaski. Tako je u članku *Još da je*

Asseria – ten years of research

Year 2008 stands out if we monitor presentation of Asseria in the media as that was when jubilee was celebrated – ten years of research at the site of Asseria. Exhibition *Asseria – ten years of research* was organized in the church of St. Donatus in the Night of Museums in cooperation of the Museum of Ancient Glass in Zadar and Archaeological Museum in Zadar. This was the first exhibition of the Museum of Ancient Glass in Zadar, held before the Museum was opened in the present-day space of the renewed palace Cosmacendi⁵⁷ and it presented an overview of research in Asseria through an exhibition of photographs and selection of archaeological finds. As the manifestation Night of Museums gets a lot of attention, large number of visitors learnt something about this site and about the work of archaeologists in the research process. In the hemeroteque collection there are six articles related to this exhibition, and they were accompanied with photographs of the display and opening. Comments of the authors of newspaper articles are very interesting as they offer abundance of information related to events. In the article *If only every (other) day could be like this?!*⁵⁸ we can read that at the exhibition *Asseria – ten years of research* the visitors were offered souvenirs and publications of both museums at reduced prices. The author emphasizes the prices of the journals

⁵⁶ E. GREGURIĆ CVENIĆ, 2011, 90-96.

⁵⁷ J. BELEVSKI, 2012, 15, 19.

⁵⁷ J. BELEVSKI, 2012, 15, 19.

⁵⁸ N. MARKULIN, 2008, 29.

ovako svaki (drugi) dan?!⁵⁸ istaknuto da su uz izložbu *Asseria – deset godina istraživanja* posjetiteljima ponuđeni suveniri i publikacije obiju muzeja po promotivnim cijenama, gdje autor posebno ističe cijene časopisa *Asseria* 1, 2, 3, 4, uz komentar “Jedino cijene, po našem skromnom sudu, i nisu bile baš promotivne kako je najavljeno.”⁵⁹

Popis medija u fondu hemeroteke Muzeja antičkog stakla u Zadru i osvrt na efemernu građu i sitni tisak u kontekstu muzejske hemeroteke

U fondu hemeroteke Muzeja antičkog stakla u Zadru registriran je prilično raznolik popis medija u kojima su objavljeni napisi o Aseriji i to su abecednim redom: Samo tiskana izdanja: *Arena*, *Croatia putni časopis* (*Inflight magazine*), *Hrvatski list*, *ICOM Glass*, *Il Giornale del Piemonte*, *Lisa*, *Optimist magazin*, *Panorama*, *Meridijani*, *Modra lasta*, *MUP - Mir Ugled Povjerenje*, *Triljski most*, *Stiletto*, *Vjesnik HEP*, *Zadar in your pocket*, *VOX Glas Zadra*, *Zadar i Zadarska županija*, *Zadarski Regional*, *Zadar News*, *Zlato i srebro / Gold & Silver*.

Tiskana i internetska izdanja: *Globus*, *Narodni list*, *Novi list*, *Slobodna Dalmacija*, *Večernji list*, *Vjesnik*, *Zadarski list*.

Samo internetska izdanja: *Antena Zadar*, *Arheologija.hr*, *ezadar.hr*, *Metro-portal.hr*, *Ministarstvo kulture.hr*, *RivaOn*,

Asseria 1, 2, 3 and 4 with a comment “Only the prices, in our humble opinion, were not reduced as announced.”⁵⁹

List of the media in the collection of the hemerotheque of the Museum of Ancient Glass in Zadar and review of ephemeral material and small print in the context of the museum hemerotheque

There is quite diverse list of the media in which articles on *Asseria* were published in the collection of the hemerotheques of the Museum of Ancient Glass in Zadar. In the alphabetical order they are:

Printed editions only: *Arena*, *Croatia in-flight magazine*, *Hrvatski list*, *ICOM Glass*, *Il Giornale del Piemonte*, *Lisa*, *Optimist magazin*, *Panorama*, *Meridijani*, *Modra lasta*, *MUP - Mir Ugled Povjerenje*, *Triljski most*, *Stiletto*, *Vjesnik HEP*, *Zadar in your pocket*, *VOX Glas Zadra*, *Zadar i Zadarska županija*, *Zadarski Regional*, *Zadar News*, *Zlato i srebro / Gold & Silver*.

Printed and internet editions: *Globus*, *Narodni list*, *Novi list*, *Slobodna Dalmacija*, *Večernji list*, *Vjesnik*, *Zadarski list*.

Internet editions only: *Antena Zadar*, *Arheologija.hr*, *ezadar.hr*, *Metro-portal.hr*, *Ministarstvo kulture.hr*, *RivaOn*, *Turistička zajednica grada Zadra*, *VOX PORTAL*, *Zadarska Brodarica*, *ZNET*, *057 info*.

Through the process of collecting materials for the hemerotheque of the Museum of Ancient Glass there were materials

⁵⁸ N. MARKULIN, 2008, 29.

⁵⁹ Isto, 29.

⁵⁹ Ibid, 29.

Turistička zajednica grada Zadra, VOX portal, Zadarska Brodarica, ZNET, 057 info.

Procesom prikupljanja materijala za hemeroteku MAS-a pojavili su se materijali koji su našli mjesto u fondu hemeroteke, ali uz određenu zadržku. Tu je riječ o brošurama, u prvom redu turističkim, kartama te raznim knjižicama izdavanim za konkretno događanje ili promidžbu. U prvenstveno knjižničarskoj literaturi ta se građa naziva *Efemerom*, odnosno efemernom građom i sitnim tiskom i u imenu te građe naglašava se njezina kratkotrajnost i i na neki način upitna vrijednost.⁶⁰ U knjižnicama u fondove *Efemere* ulaze i pozivnice i plakati određene sredine, dok se ta građa u Muzeju antičkog stakla prikuplja kao muzejski materijal pa se pozivnice i plakati konkretnih muzejskih događanja svrstavaju u fond Izdavačka djelatnost. Prikupljanje efemerne građe nije ujednačeno niti unutar knjižnica pa se često ti materijali čuvaju unutar različajnih zbirki ili hemeroteke.⁶¹ U muzejskoj praksi imamo primjer Muzeja Slavonije Osijek gdje se unutar Odjela hemeroteke nalazi pohranjena efemerna građa⁶² ili Gradskog muzeja Vukovar gdje se bogata građa sitnog tiska čuva u sklopu kulturno-povijesne zbirke.⁶³ Ovdje nije riječ o efemernoj građi koja ima vrijednost za sredinu,

which found their place in the collection of the hemerotheque, but with certain reserve. These are brochures, primarily touristic, maps and various booklets published for certain events or promotion. In the primarily librarian terminology, this material is called *Ephemera* i.e. ephemeral material and small print and the very name of this material emphasizes its brevity and questionable value in a way.⁶⁰ In libraries *Ephemera* contains invitations and posters of a certain community, while this material in the Museum of Ancient Glass is collected as museum material so that invitations and posters of certain museum events are classified in the collection Publishing activity. Collecting of ephemeral material is not uniform in the libraries so that often regional collections or hemerotheques preserve such materials.⁶¹ In the museum practice we have an example of the Museum of Slavonia in Osijek where ephemeral material is stored in the collection of the hemerotheque⁶² or the City Museum in Vukovar where rich material of the small print is preserved in the cultural-historical collection.⁶³ This is not ephemeral material which is important for the community and as such it has its place in the primary museum holdings, but material which monitors the work of the Museum of Ancient Glass in the same way as

⁶⁰ A. LEŠKOVIĆ – D. ŽIVKOVIĆ, 2011, 121-124.

⁶¹ Isto, 129.

⁶² <http://www.mso.hr/index.php?page=odjel-hemeroteke>.

⁶³ J. LAKUŠ – B. BABINČAK, 2013, 289.

⁶⁰ A. LEŠKOVIĆ – D. ŽIVKOVIĆ, 2011, 121-124.

⁶¹ Ibid, 129.

⁶² <http://www.mso.hr/index.php?page=odjel-hemeroteke>.

⁶³ J. LAKUŠ – B. BABINČAK, 2013, 289.

pa kao takva ima svoje mjesto u primarnom muzejskom fundusu, već o građi koja prati rad Muzeja antičkog stakla na isti način kao i članci iz medija pa spada u sekundarnu muzejsku dokumentaciju, odnosno hemeroteku.

Jedan je od primjera takve građe i brošura *Zadar i Zadarska županija* koja se izdaje u nakladi od 20 000 primjeraka, dvojezično i u formi besplatnog vodiča. Za izdanje ljeta 2010. pripremljen je i članak *Otkrijte hrvatsku Provansu! / Benkovac – središte Bukovice i Ravnih kotara*,⁶⁴ u kojem se kratkim osvrtom na ponudu Benkovca preporuča “posjet nalazištu neprocjenjive vrijednosti” – antičkoj Aseriji. Slična je i publikacija, izrazito popularna među turistima *In Your Pocket*, serija vodiča po gradovima, koji imaju više od 70 različitih izdanja u 23 zemlje.⁶⁵ Muzej antičkog stakla ima stalnu suradnju s izdanjem *Zadar In Your Pocket*, pa iz 2012. imamo pohranjen članak o Aseriji iz rubrike *What to see* s preporukom za posjet.⁶⁶ S promidžbenog aspekta važno je spomenuti i reportažu o Muzeju antičkog stakla u Zadru u specijaliziranom časopisu *Croatia Airlines – Croatia / putni časopis / inflight magazine naziva Profinjena ljepota oblika*, u kojemu se, uz odlične fotografije muzeja i izložaka, Asseria spominje u kontekstu porijekla staklenog materijala i postojanje lokalne staklarske radionice.

articles from the media so that it belongs to secondary museum documentation i.e. hemerotheque.

One of examples of such material is the brochure *Zadar and the Zadar county* which is published in 20 000 copies, in Croatian and English, as a free guide. Article *Discover Croatian Provence! / Benkovac – center of Bukovica and Ravni Kotari*⁶⁴ was written for the 2010 summer edition in which visit to ancient Asseria as the “site of immense importance” is recommended after a short review of tourist attractions in Benkovac. *In Your Pocket* is a similar publication, very popular among tourists. It is a series of city guides, having more than 170 different editions in 23 countries.⁶⁵ The Museum of Ancient Glass is in constant cooperation with the edition *Zadar In Your Pocket* so that we have an article on Asseria from 2012 from the section *What to see* with a recommendation to visit the museum.⁶⁶ From the promotional aspect it is important to mention a report on the Museum of Ancient Glass in the specialized inflight magazine of Croatia Airlines – Croatia named *Delicate beauty of form* in which Asseria is mentioned in context of origin of foreign glass finds and of existence of a local glassmaking work-

⁶⁴ ZADAR I ZADARSKA ŽUPANIJA, 2010. – Zadar i Zadarska županija, Otkrijte hrvatsku Provansu!, *Zadar i Zadarska županija*, 3, Zadar.

⁶⁵ <http://www.inyourpocket.com/static/aboutus.html>

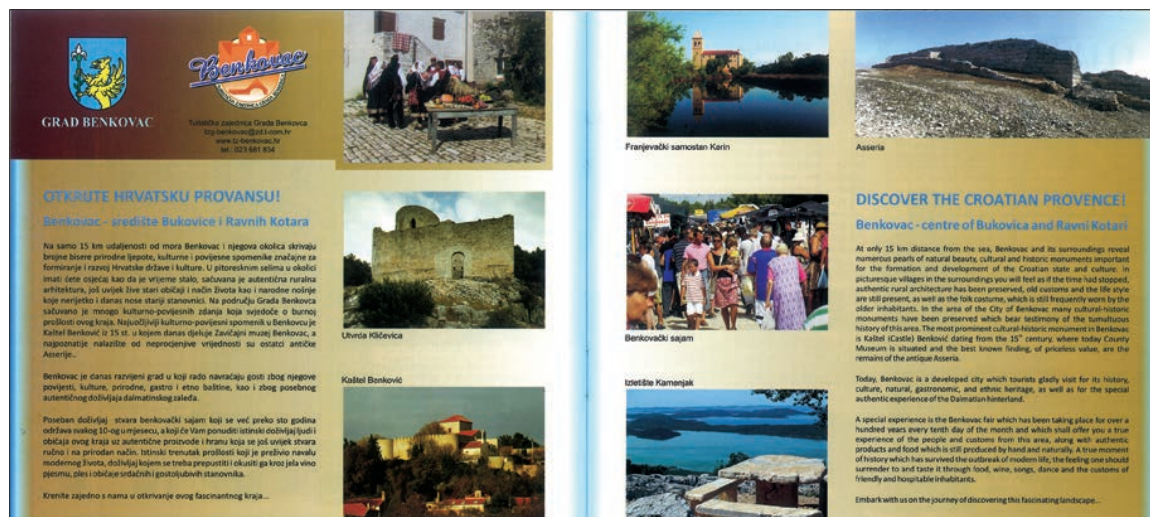
⁶⁶ ZADAR IN YOUR POCKET, 2012. – Zadar In Your Pocket, Asseria, *Zadar In Your Pocket*, Zagreb, 35.

⁶⁴ ZADAR I ZADARSKA ŽUPANIJA, 2010 – Zadar i Zadarska županija, Otkrijte hrvatsku Provansu!, *Zadar i Zadarska županija*, 3, Zadar.

⁶⁵ <http://www.inyourpocket.com/static/aboutus.html>

⁶⁶ ZADAR IN YOUR POCKET, 2012. – Zadar In Your Pocket, Asseria, *Zadar In Your Pocket*, Zagreb, 35.

Sl. 15. Brošura *Zadar i Zadarska županija*, ljeto 2010. s preporukom za posjet Aseriji.
 Fig. 15. Brochure *Zadar and the Zadar county*, summer 2010 with recommendation to visit Asseria.

U ovom slučaju materijali za hemeroteku prikupljaju se čak i iz zrakoplova i lijepo je pročitati preporuku i za Aseriju i za MAS u ovako posebnim časopisima, gdje autorica završava ovaj članak pozivom: "Nanese li vas put u Zadar, svakako posjetite *Muzej antičkog stakla* kako biste kroz priču o staklu doživjeli čudesnu ljepotu staklenih oblića i pradávnii svijet antike."⁶⁷

Svi su ovi članci našli mjesto u fondu hemeroteke uz klasične tiskovine, specijalizirane časopise, članke s internetskih portala, brošure, vodiče i turističke karte. Kako je internet preuzeo primat u medijskom svijetu, tako je i hemeroteka primila u svoj fond, uz članke iz tiskovina, i internetske članke, već digitalizirane

shop with very quality photographs of the museum and exhibits. In this case articles for the hemeroteque are collected even from the airplane and it is nice to read a recommendation for Asseria and for the Museum of Ancient Glass in such special magazines where the author ends this article with an invitation: "If you happen to be in Zadar, visit the Museum of Ancient Glass in order to experience amazing beauty of glass forms and world of antiquity through a story of glass."⁶⁷

All these articles found their way to the collection of the hemeroteque alongside classical printed materials, specialized magazines, articles from web portals, brochures, guides and touristic maps. As the internet took over leading position in the world of media, hemeroteque started accepting articles from the internet, digitized and ready to save in new programs for

⁶⁷ E. GREGURIĆ CVENIĆ, 2011, 62.

⁶⁷ E. GREGURIĆ CVENIĆ, 2011, 62.

i spremne za pohranu u novim programima za vođenje muzejske dokumentacije. Novo digitalno doba donijelo je i pomoć u praćenju medijskih natpisa putem specijaliziranih agencija, čije usluge pojedini muzeji i druge ustanove koriste,⁶⁸ a odnose se na praćenje domaćeg i stranog tiska, televizije, radija, Interneta, ali i arhiva. Materijali za hemeroteku MAS-a prikupljanju se od strane muzejskog osoblja, prvenstveno dokumentarista. Uza sve te novine koje su ušle u hemeroteku posljednjih godina, valja spomenuti i novi tip članka, koji je u tiskanim izdanjima bio ponešto drukčiji, a riječ je o fotogaleriji, novoj formi izvješćivanja s pojedinih događanja. Jasno je da su i prije postojale klasične fotoreportaže, ali one su ipak služile tekstu. Forma foto-vijesti zabilježena je nekoliko puta u kontekstu Aserije, posebno na naslovnica Slobodne Dalmacije ili Zadarskog lista. Na internetskim portalima foto-vijest multiplicira se i postaje fotogalerija, ali tekst se maksimalno reducira pa je to najčešće tek kratka obavijest ili pojašnjenje. Ipak slika vrijedi tisuću riječi pa je često i bolja preporuka za posjet nekoj izložbi od recenzije. Fotogalerije prikupljaju se i pohranjuju kao i ostali internetski članci, u pdf formatu u modulu S++.

managing museum documentation. New digital era facilitated monitoring media reports through specialized agencies whose services are used by certain museums and other institutions,⁶⁸ relating to monitoring local and foreign press, television, radio, internet and the archive. Materials for the hemerotheque of the Museum of Ancient Glass are collected by the museum staff, primarily documentarists. In addition to all these novelties in the hemerotheques in recent years, it is worth mentioning a new type of article which was somewhat different in the printed editions. It is a photo-gallery, new type of report from certain events. It is clear that classical photo-reports were used for some time, but they were used to illustrate the text. Form of photo-news was recorded several times in the context of Aseria, particularly on the front pages. On the web portals photo-news are multiplied and become a photo-gallery, but the text is reduced to the utmost, often becoming a short notice or explanation. However a picture is worth a thousand words, often being a better recommendation to visit a certain exhibition than a review. Photo galleries are collected and deposited as all other internet articles, in the PDF file format in the module S++.

⁶⁸ Primjer je Tiflološki muzej, gdje se hemeroteka upotpunjuje preko agencije Press Cut. N. SIVEC, 2005, 106.

⁶⁸ Typhlological Museum is an example where the hemerotheque is filled by the agency Press Cut. SIVEC, N., 2005, 106.

Sl. 16. Foto-vijest o otkriću istočnih vrata na Aseriji na naslovnici *Slobodne Dalmacije* iz 1999.

Fig. 16. Photo-news about the discovery of the eastern gate of Aseria on the front page of *Slobodna Dalmacija* from 1999.

Prikaz rada u fondovima sekundarne dokumentacije preko modula S++ na primjeru predstavljanja časopisa *Asseria*

Sekundarna muzejska dokumentacija u Muzeju antičkog stakla u Zadru vodi se u modulu S++ koji na izrazito lak i logičan način povezuje sve fondove i primarne i sekundarne muzejske dokumentacije. Upravo ta povezanost opravdava svrhu prikupljanja i vođenja dokumentacije, a prije svega omogućuje lakše davanje dokumentacije na uvid krajnjem korisniku. Na primjeru predstavljanja časopisa *Asseria* u Muzeju antičkog stakla u Zadru može se ilustrirati povezanost fondova sekundarne dokumentacije i prikazati količina podataka koji se zabilježavaju unutar modula S++ s naglaskom na

Presentation of work in the collections of secondary documentation through the module S++ on the example of the *Asseria* journal presentation

Secondary museum documentation in the Museum of Ancient Glass in Zadar is managed in the module S++ which connects all collections of primary and secondary museum documentation. This connection justifies purpose of collecting and managing documentation, and first and foremost it makes it easier for the final user to see secondary documentation. On the example of representing the journal *Asseria* in the Museum of Ancient Glass in Zadar we can illustrate connections between the collection of secondary documentation

Sl. 17. Plakat s programom obilježavanja Dana Muzeja antičkog stakla u Zadru 2012.

Fig. 17. Poster with program of celebrating the Day of the Museum of Ancient Glass in Zadar in 2012.

povezivanje s fondom hemeroteke.⁶⁹ Dan Muzeja antičkog stakla u Zadru obilježava se 5. svibnja svake godine kao godišnjica otvorenja s bogatim programom. Samo obilježavanje Dana MAS-a, u ovom slučaju 2012. godine, evidentirano je u modulu S++ u fondu Posebna događanja, a povezano je s još četirima dokumentacijskim fondovima: Izdavačka djelatnost, Izložbe, Hemeroteka,

and show the amount of information recorded in the module S++ with emphasis on connecting with the collections of the hemerotheque.⁶⁹ Day of the Museum of Ancient Glass in Zadar is celebrated on May 5, every year as an anniversary of opening with a rich program. Celebration of the Day of Museum, in this case in 2012 is recorded in the module S++ in the collection Special events, and it is connected with four more documentation collections: Publishing activity, Exhibitions, Hemerotheque, Special events. Program of celebrating the Day of Museum encompassed presentation of the journals Asseria 8 and Asseria 9, opening of 3 exhibitions: "Raoul Goldoni/Glass sculptures", "Activities of the Museum of Ancient Glass – 3 years of work" and "Children's glass story", tournament in checkers, representation of new glass souvenirs: St. Donatus and Holy Cross, and two workshops: artistic glass workshop – Antun Vrlić and students of the Academy of Fine Arts and creative workshop of the Kindergarten Voštarnica – Radost. The manifestation Day of the Museum of Ancient Glass is related to previous programs of celebrating the Day of the Museum of Ancient Glass from 2010 so it is quite simple to search the subcollection.

In the collection Special events under the inventory mark POD-18, Year: 2012, Subcollection: Asseria an event is inventoried: Presentation of the journal Asseria 8 and 9. All data which identify the unit of the

⁶⁹ Prilozi 1-12.

⁶⁹ App. 1-12.

Posebna događanja. U program obilježavanja uvršteno je predstavljanje časopisa *Asseria* 8 i *Asseria* 9, otvorenje 3 izložbe: “Raoul Goldoni / Staklene skulpture”, “Aktivnosti Muzeja antičkog stakla – tri godine rada” i “Dječja staklena priča”, turnir u “trilji” (mlin), predstavljanje novih staklenih suvenira: Sv. Donat i Sv. Križ, te dvije radionice: umjetnička radionica stakla – Antun Vrlić i studenti Akademije likovnih umjetnosti Zagreb i kreativna radionica Dječjeg vrtića Voštarnica – Radost. Manifestacija Dan MAS-a povezana je s dosadašnjim programima obilježavanja Dana MAS-a od 2010., tako da je pretraživost unutar podzbirke veoma jednostavna.

U fondu Posebna događanja pod Inventarnom oznakom: POD-18, Godina: 2012, Podzbirka: *Asseria* inventirano je događanje: Predstavljanje časopisa *Asseria* 8 i 9. U masku za unos podataka modula S++ unose se svi podaci koji identificiraju jedinicu fonda, a u kategoriji Dokumentacijski fondovi povezuje se sa drugim fondovima, u ovom slučaju s fondom Posebna događanja: 5 jedinica, Izdavačka djelatnost: 8 jedinica, Hemeroteka: 14 jedinica. U fondu Posebna događanja ovaj je upis povezan s Danom MAS-a 2012. te sa predstavljanjima časopisa *Asseria* iz prijašnjih godina počevši od 2009. Fond Izdavačka djelatnost prikuplja plakate, pozivnice, letke i kataloge. Uz ovo događanje prikupljeni su plakat, pozivnica i časopis *Asseria* 8 i *Asseria* 9 pohranjeni u pdf formatu, kao tiskano i elektronično izdanje časopisa, ukupno 8 jedinica. Na mrežnoj stranici muzeja mogu se pregledati izdanja

Sl. 18. Plakat za predstavljanje časopisa *Asseria* 8 i 9 u Muzeju antičkog stakla u Zadru.

Fig. 18. Poster for presentation of the journals *Asseria* 8 and 9 in the Museum of Ancient Glass and connections with other museum collections.

collection are entered in the input mask of the module S++, and through the category documentation collection they are related to other collections, in this case with the collection Special events: 5 units, Publishing activity: 8 units, Hemeroteque: 14 units. In the collection Special events this entry is related to the Day of the Museum of Ancient Glass in 2012, and with presentations of the journals *Asseria* from previous years, starting from 2009. Collection Publishing activity collects

Evidencija događanja		Muzej antičkog stakla u Zadru, Poljana Zemaljskog odbora 1,	
INV. OZN.:	POD-18 2012	Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9	... Podzbirka: Asseria
Naziv izložbe:	Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9		
Inventarna oznaka:	POD-18		
	Organizatori:	Vrsta događanja:	
	organizator: Muzej antičkog stakla u Zadru	predstavljanje knjige arheološka	
Mjesto održavanja:	Muzej antičkog stakla u Zadru		
Otvaranje:	23.05.2012.		
Zatvaranje:			
Produljenje:			
Evaluacija:			
Broj posjetitelja:	60		
Propagandni materijal:	plakat, pozivnica		
Napomena:			
Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9 je održano povodom obilježavanja Dana muzeja antičkog stakla u Zadru.			
Veze s drugim fondovima:			
Hemeroteka:			
<ul style="list-style-type: none"> - Muzej antičkog stakla najvio program proslave 3. rođendana (H-95) (2012) - MAS slavi treći, a za 4. rođendan imat će "Art caffè" / 057 info (H-94) (2012) - U Asseriji pronađeno preko 20 liburnskih nadgrobnih spomenika (H-267) (2012) - Muzej antičkog stakla organizirao aktivnosti kroz svibanj povodom 3. rođendana (H-96) (2012) - Muzej stakla u tri godine obišlo više od 70 tisuća posjetitelja (H-97) (2012) - U Muzeju antičkog stakla otvara se izložba Raoula Goldonija / ezadar - zadarski internet portal (H-99) (2012) - Predstavljanje časopisa Asseria 8 i Asseria 9 u Muzeju antičkog stakla / ZNET Internet portal (H-118) (2012) - Predstavljanje časopisa Asseria 8 i Asseria 9 u Muzeju antičkog stakla / ezadar - zadarski internet portal (H-119) (2012) - Nova izdanja "Asserie" – prilika mladim znanstvenicima / ezadar - zadarski internet portal (H-120) (2012) - U Asseriji pronađeno preko 20 liburnskih nadgrobnih spomenika (H-261) (2012) - Istraživanja Asserije idu dalje (H-130) (2012) - MAS slavi treću godinu djelovanja (H-98) (2012) - Asserije posvećen pokojnom prof. Juliju Mediniju / 057 info (H-122) (2012) - Osmo Asseria posvećena Julijanu Mediniju / Zadarski list Online izdanje (H-121) (2012) 			
Događanja:			
<ul style="list-style-type: none"> - Predstavljanje časopisa Asseria 6 (POD-4) (2009) - Predstavljanje časopisa Asseria 7 u Benkovcu (POD-16) (2010) - Predstavljanje časopisa Asseria 7 u Zadru (POD-17) (2010) - Dan Muzeja antičkog stakla (POD-14) (2012) - Predstavljanje časopisa Asseria 8 (POD-14) (2011) 			
Izdavačka djelatnost:			
<ul style="list-style-type: none"> - [CD - ROM] Asseria 8 (IZD-26) (2011) - [plakat] Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9 (IZD-29) (2012) - [pozivnica] Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9 (IZD-30) (2012) - [pozivnica] Predstavljanje časopisa Asseria 8 (IZD-25) (2011) - [CD - ROM] Asseria 9 (IZD-24) (2012) - [periodična publikacija] Asseria 8, 2010. (IZD-23) (2011) - [plakat] Predstavljanje časopisa Asseria 8 (IZD-24) (2011) - [periodična publikacija] Asseria 9, 2011. (IZD-23) (2012) 			
Veze s muzejskim predmetima:			
Teme:	Asseria 8 i 9		
Odgovorna osoba:	Jadranka Belevski (Datum: 07.01.2013.)		

Sl. 19. Prikaz ispisa kartice ključnih podataka iz fonda Posebna događanja: Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9 i veze s drugim muzejskim fondovima.

Fig. 19. Representation of printed card with crucial information from the collection Special events: Presentation of the journals Asseria 8 and 9 in the Museum of Ancient Glass and connections with other museum collections.

Sl. 20. Fotografija s predstavljanja časopisa *Asseria* 8 i 9 (foto: Vedran Sitnica).

Fig. 20. Photograph from presentation of the journals *Asseria* 8 and 9 (photograph by Vedran Sitnica).

časopisa *Asseria*,⁷⁰ povezivanjem s portalom znanstvenih časopisa Republike Hrvatske Hrčak.⁷¹ Otvaranjem poveznice na fond Hemeroteka iz fonda Posebna događanja: Predstavljanje časopisa *Asseria* 8 i 9, otvaraju se svi novinski članci koji se odnose na ova dva časopisa, ukupno 14 novinskih članaka. Ovo događanje popratili su samo lokalni mediji i to u dvama tiskanim medijima: Narodni list i Zadarski list te internetski portali: ezadar – četiri članka, VOX portal – jedan, Zadarski list – tri, ZNET – dva, 057 info – dva.

Daljnjom obradom dokumentacijskih fondova uz ovo događanje bit će povezan i fond fototeka u kojem su pohranjene fotografije s predstavljanja časopisa. Time su sve relevantne informacije vezane uz ovo događanje

posters, invitations, leaflets, catalogues. In relation to this event there is a poster, invitation and journals *Asseria* 8 and *Asseria* 9 saved in PDF, as printed and electronic edition of the magazine, total of 8 units. Editions of the journal *Asseria* can be seen on the web site of the museum,⁷⁰ by connecting with the portal of scientific magazines of the Republic of Croatia Hrčak.⁷¹ If one opens link of the collection Hemerotheque from the collection Special events, Presentation of the journals *Asseria* 8 and 9, all newspaper articles relating to these two journals will open, total of 14 newspaper articles. This event was presented in local media, of which two printed editions: Narodni list and Zadarski list and web portals: ezadar 4 articles, VOX PORTAL 1, Zadarski list 3, ZNET 2, 057 info 2.

Further processing of documentation collection will result in connecting this event with the holdings of photo archive which keeps photographs from the presentation of journals. In that way all relevant information in relation to this event are connected into one whole. In the context of the media we need to mention two more collections – video library and mediatheque, in which different video clips are stored alongside various video-reports from the television making in that way a kind of *video-hemeroteque*. These materials are inventoried in the module S++ and related to certain events.

⁷⁰ <http://www.mas-zadar.hr/index.php/muzej-izdanja/casopis-asseria>.

⁷¹ http://hrcak.srce.hr/index.php?show=toc&id_broj=6041.

⁷⁰ <http://www.mas-zadar.hr/index.php/muzej-izdanja/casopis-asseria>.

⁷¹ http://hrcak.srce.hr/index.php?show=toc&id_broj=6041.

povezane u jednu cjelinu. U kontekstu medija treba spomenuti i još dva fonda – videoteku i medijateku, u kojima se uz razne videomaterijale pohranjuju i videoprilozi s televizije, koji su na neki način *video-hemeroteka*. Ti se materijali inventiraju preko modula S++ i tako povezuju s pojedinim događanjima.

Zaključak

Svrha i cilj prikupljanja i obrade sekundarne muzejske dokumentacije je uz arhiviranje i njezino korištenje, kako stručnjacima unutar muzeja, tako i javnosti. Hemeroteka je posebno zanimljiv fond jer se u novinskim člancima zrcali odraz koji muzej šalje u sredinu u kojoj djeluje. Taj odraz, bilo da je u danome trenutku više ili manje pozitivan, važan je za produktivnost ustanove kako bi se održala dobra razina djelovanja ili ako se teži poboljšanju. Afirmativni članci, kojih je u hemeroteci MAS-a najveći broj, odličan su pokazatelj kvalitetnog rada muzeja i njegovih djelatnika. Na neki način skupljanje hemeroteke je, uz to što je i zakonska obveza, i dokaz da muzejska struka prati sliku o svome radu u medijima i da je i to važna stavka u planiranju programa. Unutar hemeroteke MAS-a nalaze se brojni članci koji su samo obavijesti o određenim događanjima, najavom ili izvješćem, a česte su i reportaže o muzeju u raznovrsnim medijima, ali i recenzije ili reagiranja. U kontekstu Aserije članci su izrazito pozitivni i u tom medijskom prostoru osjećaju se razumijevanje za afirmaciju lokaliteta i šire sredine, kako kulturno, znanstveno, tako i turistički. Opet treba spomenuti i internet kao beskonačni medijski prostor, koji je potpuno

Conclusion

Purpose and aim of collecting and processing secondary museum documentation is its use alongside its archiving, by the experts in the museum and general public. Hemerotheque is a particularly interesting collection as newspapers articles give a reflection which museum emanates into the community in which it works. This reflection, regardless of being more or less positive in a given moment, is important for the productivity of the institution, in the sense of retaining good level of activity or attempt of improvement. Affirmative articles, which are most numerous in the hemerotheque of the Museum of Ancient Glass are an excellent indicator of the quality work of the museum and its employees. In a certain way collecting of a hemerotheque is more than legal obligation, it is a proof that museum employees monitor image of their work in the media and it is an important segment in planning programs. In the hemerotheque of the Museum of Ancient Glass one can find many articles which are no more than notifications about certain events, through an announcement or report, there are also reports on the museum in different media, as well as reviews or reactions. In the context of Asseria the articles are very positive and in that media space one can feel understanding for affirmation of the site and its wider surroundings, in cultural, scientific and touristic terms. We need to mention internet again as endless media space which has changed concept of reporting completely. Printed editions bring finished article which possi-

izmijenio koncept izvješćivanja. Tiskana izdanja donose završen članak, koji eventualno može doživjeti reagiranje u idućem broju. S druge strane, internetski je članak otvoren za reagiranje i komentare od trenutka kada je objavljen do onoga trena kada se briše iz arhive ili više nije dostupan. Na taj način internetski članak živi na drukčiji način, gotovo neovisno o volji autora. Bilo javnosti mnogo je konkretnije, ponekad i okrutnije, ali je ipak iznimno važno, posebno za muzejsku struku, koja dobiva instantnu povratnu informaciju o svom radu. Muzeji u današnje vrijeme imaju vlastitu medijsku domenu, svoju internetsku⁷² i Facebook stranicu⁷³ gdje muzej sa svojom marketinškom službom u javnost plasira informacije po svojoj volji, uz otvorenu mogućnost i dobronamjernih i zlonamjernih komentara i reagiranja. U svakom slučaju povratna reakcija korisnika mnogo je brža, a time muzejska usluga i mnogo konkretnija i kvalitetnija. Međutim, neovisno o društvenim mrežama, gdje korisnici komentiraju događanja i rad muzeja, knjiga dojmova u Muzeju antičkog stakla u Zadru ima važno mjesto, pa i u dokumentacijskoj službi, gdje se redovito skenira i pohranjuje. Isto tako, neovisno o internetskim portalima i internetskim vijestima i tiskovine se redovito prikupljaju i imaju svoje mjesto u muzejskoj hemeroteci, tako da i u ovom fondu, a tako i u drugim muzejskim fondovima balansiramo s *onim starim* i novim tehnologijama, koje u svakom slučaju unaprjeđuju muzejsku djelatnost.

bly can see reaction in the following issue. On the other hand an internet article is open to reactions and commentaries from the moment it is published to the moment it is erased from the archive or when it becomes unavailable. In that way internet article lives in a different way, almost independently. In this way pulse of the public is much more specific, sometimes more cruel, but it is still exceptionally important, particularly for the museum workers, which get an instant feedback concerning their work. Presently museums have their own domain in the media, their web pages⁷² and their Facebook profiles⁷³ where the museum offers information to the public at their will, with open possibility of benevolent and malicious comments and reactions. In any case feedback of the users is much faster which makes museum service more specific and of better quality. Regardless of social networks where users comment events and work of the museum, book of impressions in the Museum of Ancient Glass in Zadar has an important place, including the documentation office where it is regularly scanned and saved. Regardless of the web portals and internet news, printed publications are also collected and have their place in the museum hemeroteque so that in this collection, as well as in other museum collections we balance with the old and new technologies, which definitely improve museum activities.

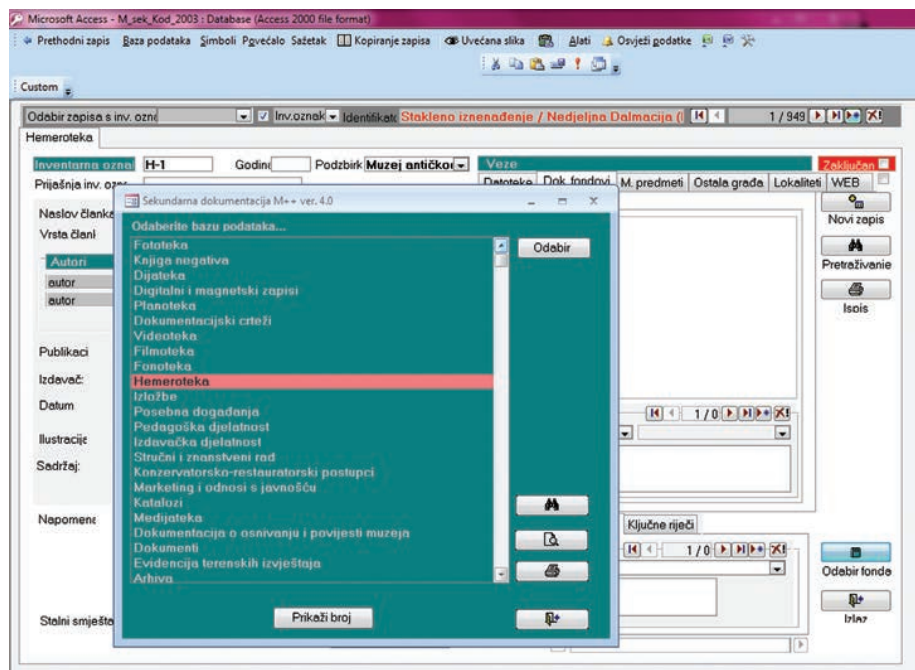
⁷² www.mas-zadar.hr.

⁷³ <https://hr-hr.facebook.com/mas.zadar>.

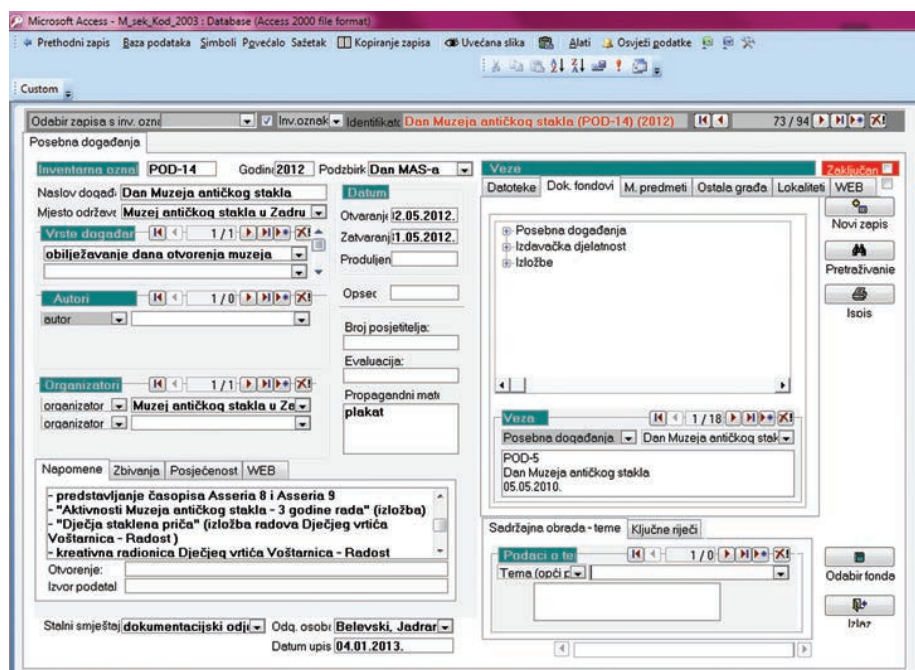
---

⁷² www.mas-zadar.hr.

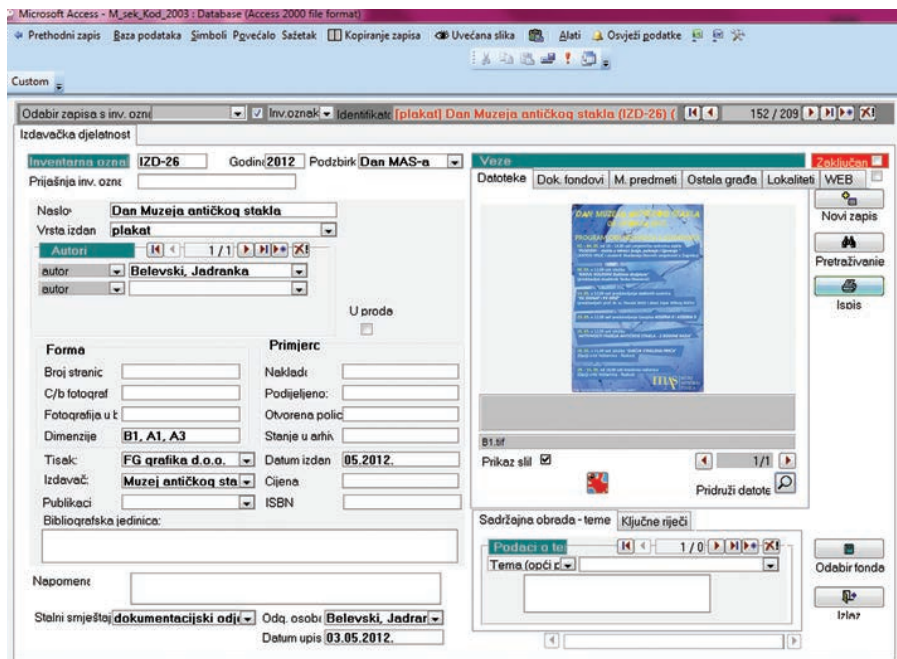
⁷³ <https://hr-hr.facebook.com/mas.zadar>.

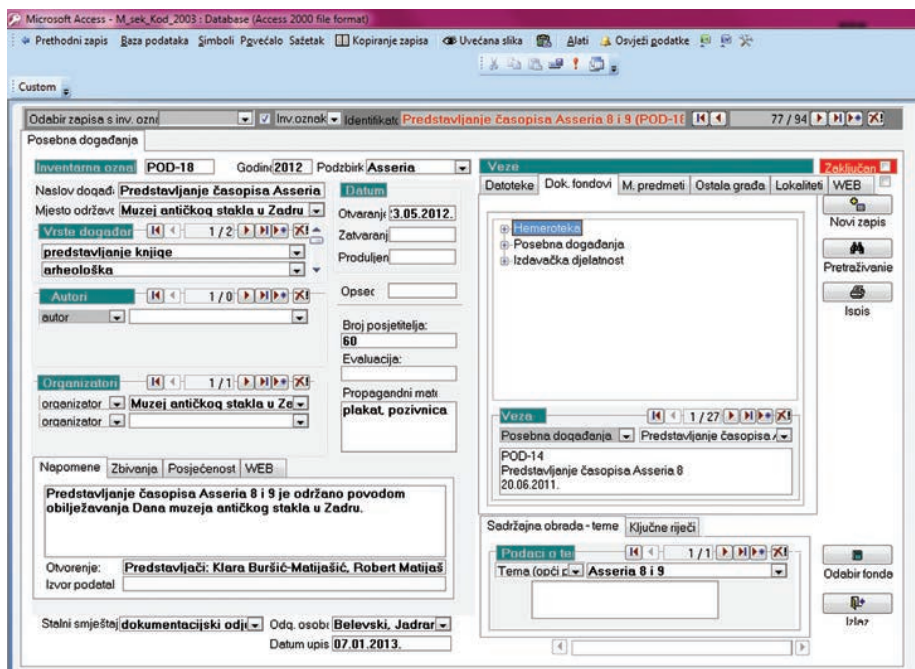
Prilog 1. Modul S++, maska s popisom svih fondova sekundarne dokumentacije.
 App. 1. Module S++, mask with a list of all collections of secondary documentation.

Prilog 2. Fond: Posebna događanja, Dan Muzeja antičkog stakla u Zadru 2012.
 App. 2. Collection: Special events, Day of the Museum of Ancient Glass in Zadar, 2012.

Prilog 3. Fond: Izdavačka djelatnost, plakat za Dan Muzeja antičkog stakla u Zadru 2012.
 App. 3. Collection: Publishing activity, poster for the Day of the Museum of Ancient Glass in Zadar, 2012.

Prilog 4. Fond: Posebna događanja, Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9, 2012.
 App. 4. Collection: Special events, presentation of the journals Asseria 8 and 9, 2012.

Microsoft Access - M_sek_Kod_2003 : Database (Access 2000 file format)

Prethodni zapis Baza podataka Simboli Povećalo Sažetak Kopiranje zapisa Uvećana slika Alati Osvježi podatke

Custom

Odabir zapisa s inv. ozn. Inv. oznak Identifikat. [plakat] Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9 155 / 209

Izdavačka djelatnost

Inventarna ozn. IZD-29 Godin. 2012. Podzbirk. Asseria

Prijašnja inv. ozn.

Naslov: Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9
 Vrsta izdan: plakat
 Autori: 1 / 1
 autor: Belevski, Jadranka
 U prode

Forma Primjerc

Broj stranica: Nekladni:
 C/b fotograf: Podijeljeno:
 Fotografija u t: Otvorena polici:
 Dimenzije: B1, A1, A3 Stanje u arhiv:
 Tisak: Muzej antičkog sta Datum izdan: 05.2012.
 Izdavač: Muzej antičkog sta Cijena:
 Publikaci: ISBN:
 Bibliografska jedinica:

Napomena:

Stalni smještaj: dokumentacijski odj. Odg. osobi: Belevski, Jadranka Datum upis: 07.01.2013.

Veze

Detoteke Dok. fondovi M. predmeti Ostala građa Lokalizirani WEB

Novi zapis
 Pretraživanje
 Isis

B1.jpg
 Prikaz sli: 1 / 1
 Pridruži datote

Sadržajna obrada - teme Ključne riječi

Ključna rje: 1 / 0
 Odabir fonda
 Izlaz

Prilog 5. Fond: Izdavačka djelatnost, plakat za Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9, 2012.

App. 5. Collection: Publishing activity, poster for the presentation of the journals Asseria 8 and 9, 2012.

Microsoft Access - M_sek_Kod_2003 : Database (Access 2000 file format)

Prethodni zapis Baza podataka Simboli Povećalo Sažetak Kopiranje zapisa Uvećana slika Alati Osvježi podatke

Custom

Odabir zapisa s inv. ozn. Inv. oznak Identifikat. [pozivnica] Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9 156 / 209

Izdavačka djelatnost

Inventarna ozn. IZD-30 Godin. 2012. Podzbirk. Asseria

Prijašnja inv. ozn.

Naslov: Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9
 Vrsta izdan: pozivnica
 Autori: 1 / 1
 autor: Belevski, Jadranka
 U prode

Forma Primjerc

Broj stranica: Nekladni:
 C/b fotograf: Podijeljeno:
 Fotografija u t: Otvorena polici:
 Dimenzije: 21 x 9.9 cm Stanje u arhiv:
 Tisak: Muzej antičkog sta Datum izdan: 05.2012.
 Izdavač: Muzej antičkog sta Cijena:
 Publikaci: ISBN:
 Bibliografska jedinica:

Napomena:

Stalni smještaj: dokumentacijski odj. Odg. osobi: Belevski, Jadranka Datum upis: 07.01.2013.

Veze

Detoteke Dok. fondovi M. predmeti Ostala građa Lokalizirani WEB

Novi zapis
 Pretraživanje
 Isis

pozivnica mal.jpg
 Prikaz sli: 1 / 1
 Pridruži datote

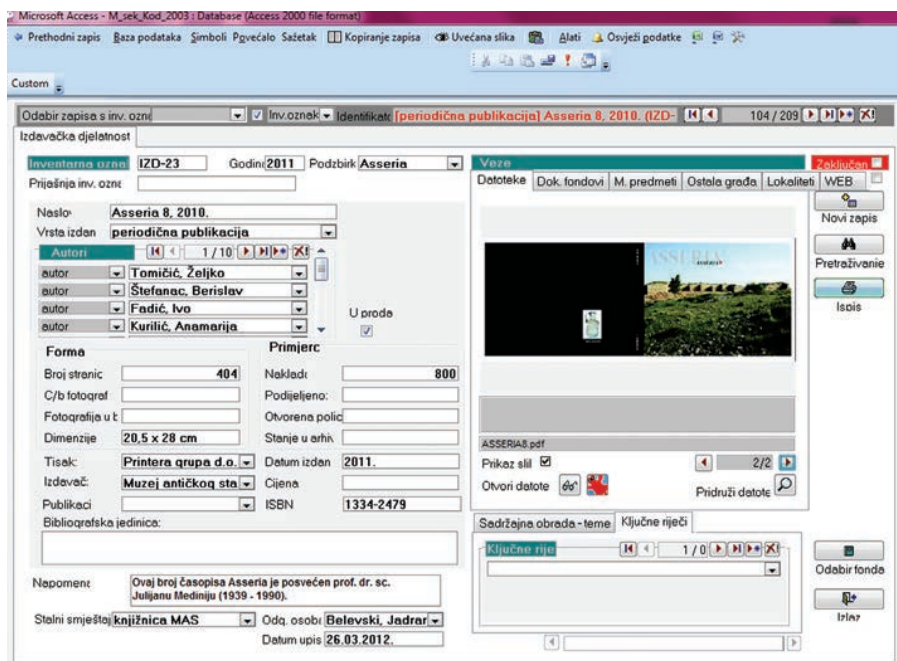
Sadržajna obrada - teme Ključne riječi

Ključna rje: 1 / 0
 Odabir fonda
 Izlaz

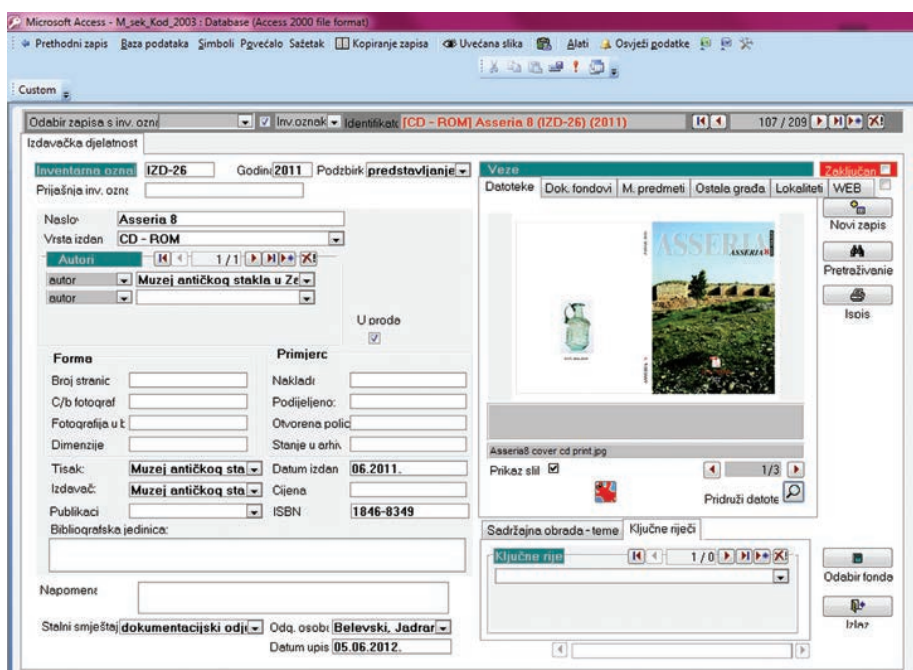
Prilog 6. Fond: Izdavačka djelatnost, pozivnica za Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9, 2012.

App. 6. Collection: Publishing activity, invitation for the presentation of the journals Asseria 8 and 9, 2012.

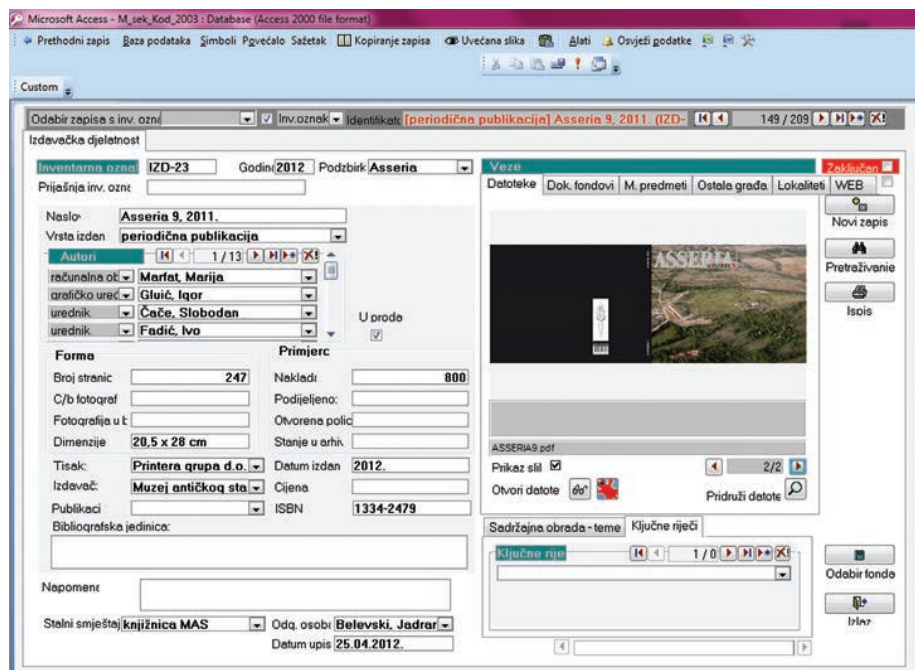

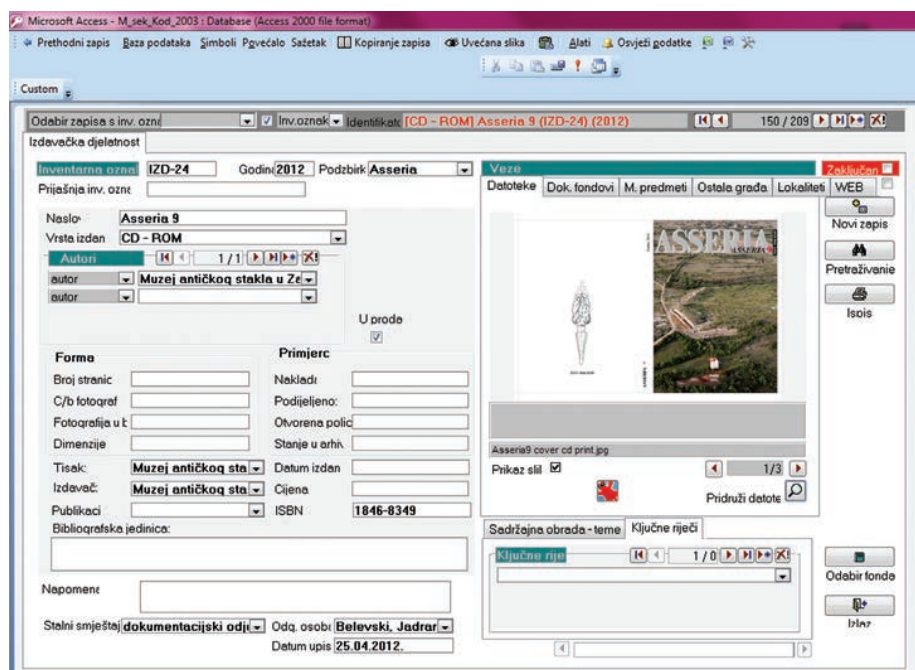
Prilog 7. Fond: Izdavačka djelatnost, časopis Asseria 8, tiskano izdanje.
 App. 7. Collection: Publishing activity, journal Asseria 8, printed edition.

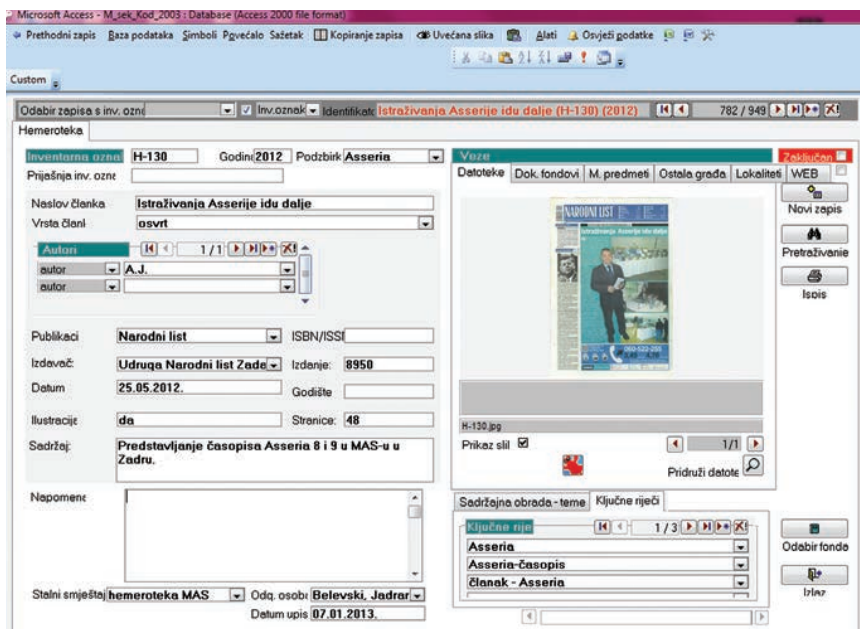
Prilog 8. Fond: Izdavačka djelatnost, časopis Asseria 8, elektroničko izdanje.
 App. 8. Collection: Publishing activity, journal Asseria 8, electronic edition.

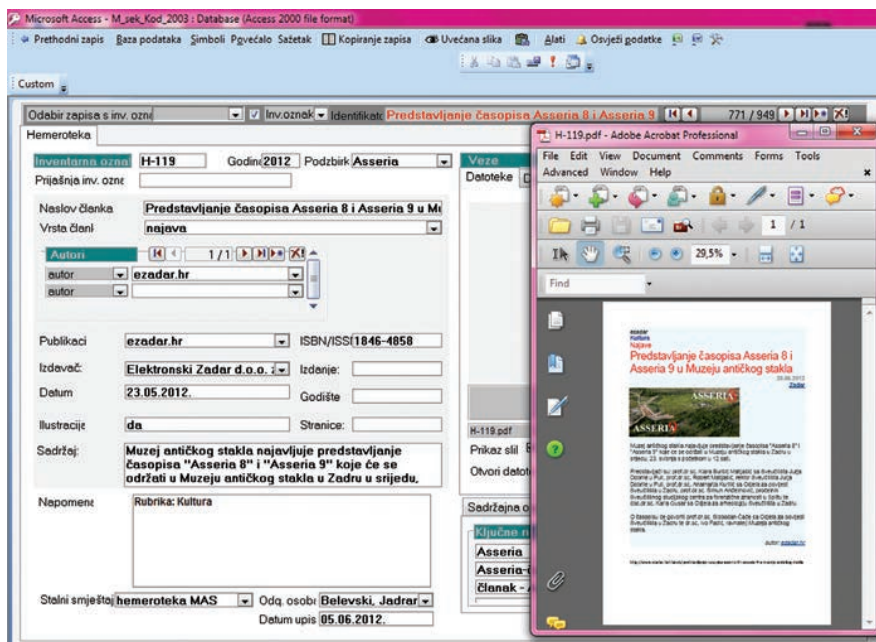
Prilog 9. Fond: Izdavačka djelatnost, časopis *Asseria 9*, tiskano izdanje.
 App. 9. Collection: Publishing activity, journal *Asseria 9*, printed edition.

Prilog 10. Fond: Izdavačka djelatnost, časopis *Asseria 9*, elektroničko izdanje.
 App. 10. Collection: Publishing activity, journal *Asseria 9*, electronic edition.

Prilog 11. Fond: Hemeroteka, članak *Istraživanja Asserije* iz tiskanog izdanja Narodnog lista 2012.
 App. 11. Collection: Hemerotheque, article *Research of Asseria* from the printed edition of Narodni list from 2012.

Prilog 12. Fond: Hemeroteka, internetski članak *Predstavljanje časopisa Asseria 8 i 9 u Muzeju antičkog stakla* s portala ezadar.hr.
 App. 12. Collection: Hemerotheque, article from the internet *Presentation of the journals Asseria 8 and 9 in the Museum of Ancient Glass* from the portal ezadar.hr.

Literatura / Literature

- ANIĆ, V. – GOLDSTEIN, I., 1999. – V. Anić – I. Goldstein, *Rječnik stranih riječi*, Zagreb.
- BABIĆ, S., 2009. – S. Babić, 30° C na morskoj obali, *Lisa*, 20. 07. 2009., Zagreb.
- BAŠIĆ, S., 2000. – S. Bašić, Ljevači zasjenili one iz Ferrare, *Slobodna Dalmacija*, 13. 12. 2000., Split.
- BELEVSKI, J., 2012. – J. Belevski, *Aktivnosti Muzeja antičkog stakla – 3 godine rada*, Zadar.
- BILOSNIĆ, T. M., 2000. – T. M. Bilosnić, Trijumfalni ulazak u Asseriju kroz Trajanova vrata, *Zadarski list*, 09. 12. 2000., Zadar.
- BILOSNIĆ, T. M., 2000. – T. M. Bilosnić, Dinamit je postavljen u oltar, *Zadarski list*, 12. 12. 2000., Zadar.
- BILOSNIĆ, T. M., 2003. – T. M. Bilosnić, Otkrivena je cesta koja od Nadina vodi do Asserije, *Zadarski Regional*, 21. 01. 2003., Zadar.
- BUJIĆ, G., 2003. – G. Bujić, Priča o antičkom središtu, *Zadarski list*, 23. 12. 2003., Zadar.
- FADIĆ, I., 2003. – I. Fadić, *Asseria 5 godina istraživanja*, Zadar.
- FERIĆ, S., 1997. – S. Ferić, Ni Murano toga nema, *Večernji list*, 01. 02. 1997., Zagreb.
- GIUNIO, A. K., 2003. – K. A. Giunio, Monumentalni žrtvenik s prikazom vučice s Romulom i Remom i scenama žrtvovanja iz Aserije, *Asseria 1*, Zadar, 133-155.
- GREGURIĆ CVENIĆ, E., 2011. – E. Gregurić Cvenić, Muzej antičkog stakla u Zadru / Čudesna ljepota minulih vremena, *Meridijani*, 5/2011., Zagreb.
- GREGURIĆ CVENIĆ, E., 2011. – E. Gregurić Cvenić, Profinjena ljepota oblika, *Croatia putni časopis (Inflight magazine)*, Zadar.
- GRGUROVIĆ, B., 1999. – B. Grgurović, Drevna vrata Asserije, *Slobodna Dalmacija*, 04. 11. 1999., Split.
- GUNJAČA, M., 2008. – M. Gunjača, ASSERIA Grad pod ledinom, *Zlato i srebro / Gold & Silver*, 11/2008., Zadar.
- Hrvatska enciklopedija*, 4, Fr – Ht, Leksikografski Zavod Miroslav Krleža, Zagreb.
- KNEŽEVIĆ, S., 2003. – S. Knežević, Grad prekrasnih liburnskih spomenika, *Zadarski Regional*, 08. 01. 2003., Zadar.
- K., I., 2010. – K., I., Nova vizura Asserie, *Narodni list*, 19. 11. 2010., Zadar.
- LAKUŠ, J. – BABINČAK, B., 2013. – J. Lakuš – B. Babinčak, Kulturno-povijesna i zavičajna vrijednost građe sitnog tiska Gradskog muzeja Vukovar, *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 56, 1/2, Zagreb, 285-309.

- LEŠKOVIĆ, A. – ŽIVKOVIĆ, D., 2011. – A. Lešković – D. Živković, Efemerna građa i sitni tisak: opseg pojmova u hrvatskoj i svijetu, *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 54, 1/2, Zagreb, 120-134.
- MARKULIN, N., 2008. – N. Markulin, Još da je ovako svaki (drugi) dan?!, *Zadarski list*, 29. 01. 2008., Zadar.
- MAROEVIĆ, I., 1993. – I. Maroević, *Uvod u muzeologiju*, Zagreb.
- MEZIĆ, D., 1998. – D. Mezić, Rimsko staklo – hrvatska briga, *Slobodna Dalmacija*, 11. 2. 1998., Split.
- MEZIĆ, D., 1998. – D. Mezić, Oživjela Asseria, *Slobodna Dalmacija*, 17. 07. 1998., Split.
- MEZIĆ, D., 1999. – D. Mezić, U Asseriju na kavu, *Slobodna Dalmacija*, 09. 11. 1999., Split.
- MODRA LASTA, 2000. – Modra lasta, Zadarska staklena priča, *Modra lasta*, 2/2010., Zagreb.
- Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Muzeja antičkog stakla u Zadru i sistematizaciji radnih mjesta*, Zadar, 2012.
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi*, NN 108/02.
- Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja uvida u muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju*, NN 115/01.
- ROGOZNICA, N., 2006. – N. Rogoznica, Antičko staklo u Palači Cosmacendi bit će novo Zlato i srebro Zadra, *Zadar News*, 11. 01. 2006., Zadar.
- SANADER, M., 2003. – M. Sanader, Knjiga *Asseria I.* prava je fešta arheologije, *Zadarski Regional*, 09. 07. 2003., Zadar.
- SIVEC, N., 2005. – N. Sivec, Kako se stvarala muzejska dokumentacija Tiflološkog muzeja, *Informatica museologica*, 36 (3-4), Zagreb, 103-108.
- STRÁNSKÝ, Z. Z., 1970. – Z. Z. Stránský, Temelji opće muzeologije, *Muzeologija*, 8, Zagreb, 40-91.
- STRUKIĆ, K. – VOJAK, D., 2008. – K. Strukić – D. Vojak, Izrada *Kronologije Muzeja grada Zagreba* kao dio obilježavanja stogodišnjice Muzeja grada Zagreba, *Informatica museologica*, 39 (1.- 4.), Zagreb, 107-116.
- VRBANIĆ, V., 2013. – V. Vrbanić, Hemeroteka Huberta Pettana u Hrvatskom glazbenom zavodu u Zagrebu, *Arti musices – Hrvatski muzikološki zbornik*, 44/2, Zagreb, 327.-337.
- ZADAR I ZADARSKA ŽUPANIJA, 2010. – Zadar i Zadarska županija, Otkrijte hrvatsku Provansu!, *Zadar i Zadarska županija*, 3, Zadar.
- ZADAR IN YOUR POCKET, 2012. – Zadar In Your Pocket, Asseria, *Zadar In Your Pocket*, Zagreb.

Zakon o muzejima, NN 142 /98.

ZLODI, G., 2003. – G. Zlodi, Muzejska vizualna dokumentacija u digitalnom obliku, *Muzeologija*, 40, Zagreb.